

**Kurssi-
antologia 2015**

Lapin Kirjallisuusseura

Kurssiantologia 2015

kevyesti toimittanut

Kari Välimäki & Arja Vasama

Lapin Kirjallisuusseura

2015

Lapin Kirjallisuusseura

<http://www.lapinkirjallisuusseura.fi/>

lapinkirjallisuusseura@gmail.com

Tähän antologiaan valitut tekstit on kirjoitettu Sodankylässä, Lapin Kirjallisuusseuran järjestämällä kirjoittajakursilla kesäkuun 2015 ensimmäisellä viikolla. Viikko oli kylmä, tuulinen ja sateinen. Päivät opiskeltiin, yöt kirjoitettiin. Iltaisin luettiin tekstejä takkatuvalla, saunottiin ja paistettiin makkaraa ja lettuja.

Antologian tekstien ja kuvien copyright © on tekijöillä.

Toimittajat: Kari Välimäki & Arja Vasama

Kannen kuva: Jouni Mertanen

Kannen taitto: Kari Välimäki

ePub: Kari Välimäki

ISBN 978-952-93-5823-6 (PDF)

ISBN 978-952-93-5824-3 (EPUB)

Sisällysluettelo

Draama – ohjaaja Juha Hurme.....	6
Heimo Härmä – Oskari.....	7
Virpi Kanto – Dramatisointi Veijo Meren novellista Rikas mies	8
Johanna Lapinoja – Dialogiharjoitus.....	11
Toini Marjamaa – Draama, kohtaus 3	15
Eija Nissinen – Lääkärin vastaanotolla -dialogue.....	18
Teemu Turkki – Vappusukupuoli	22
Lapsille ja nuorille kirjoittaminen – ohjaaja Siri Kolu	26
Hertta Alajärvi – Valo ja varjo.....	27
Hanna Jarva – Pieni pikkuinen minä.....	28
Raija Järvinen – Piip ja Kurr	29
Jouni Mertanen – Kaksi laukausta.....	30
Anneli Ponkilainen – Valo ja varjo	33
Leena Pyhälä – Koululainen	34
Johanna Suopanki – Lapsuuden loppu	36
Marita Tuomilaakso – Lennän pyykkirannassa.....	37
Kari Välimäki – Lapsuuden loppu	38
Proosa – ohjaaja Taija Tuominen	40
Elvi Auvinen – Pikkujoulut	41
Katja Halttunen – Piippurasia	43
Sinikka Lappeteläinen – Ensimmäinen yö	45
Tony Mannela – Yökälässä	46
Hilla Ojennus – Korppi	48
Tiina Qvist – Sukkasi lojuvat jo lattiallani	50
Pälvi Rantala – Polulla.....	52
Sisko Sammallahti – Jorma	54
Lyriikka – Ohjaaja Riina Katajavuori	56
Aino Aatsinki-Rannanpää – Rakastunut	57
Paula Alajärvi – Kuura kangistaa kedon kukkaset	58

Erkki Kaila – Kun minä synnyin	59
Anne Maskula – Niin toisin ja totta	60
Arja Vasama – Mitä kerron perhoselle	61
Leena Patjas – Kun synnyin	62
Tuija Pontela – Yö, jolloin Berliinin muuri kaadettiin	63
Tarja Revonmäki – Työpaikka	64
Leena Törmänen – Luokkaretki	66
Elokuva- ja tv- käsikirjoittaminen – ohjaaja Jan Ijäs.....	68
Katja Törmänen – Tekstinäyte.....	69
Laura Lehtola – Aja hiljaa isä	75

Draama

ohjaaja Juha Hurme

Oskari

Minä, Oskari, läpsin Lauraa! Minulla on oikeus läpsyä Lauraa, vaikka siskoni on vain kaksi kuukautta vanha. Kun se on niin rumakin! Kaikki oli minulla toisin, kunnes Laura syntyi. Oli vain isä, äiti ja minä – me kolme. Nyt on vain Laura, Laura, eikä minua ole olemassa ollenkaan! Se on niin väärin, väärin! Sillä minä läpsin Lauraa aina kun se on mahdollista. Minä en kestä tätä, en kestä, kun saan niin harvoin läpsyä Lauraa. Äiti ja isä eivät ymmärrä miten vaikeaa on olla pieni lapsi ja jäädä toiseksi, syrjään kaikesta. On vain Laura, Laura! Nyt olen koko aamun yrittänyt hillitä itseäni, tosiasiasa pettää äitiä, että hänen huomionsa herpaantuisi ja minä pääsisin toteuttamaan aikeeni, lyödä Lauraa. Vielä parempaa, jos minulla sattuisi olemaan silloin sormissani kättä pidempi hiekkalelu, kauha, jolla saisin läpsäyttää oikein kunnolla Lauraa! Silloin olisi kaikki vähän aikaa taas paremmin, Laura itkisi surkeasti ja äiti huomaisi minutkin Lauralta, ensin toruisi, mutta ottaisi lopulta syliinsä ja halisi minuakin, pientä Oskaria, eikä aina vain Lauraa, Lauraa, Lauraa... Jotaki lohtua on tievossa minulla iltapäivällä, kun Rovaniemen mummo ja vaari tulevat meille kylään. Mummo on niistäkin täynnä vain Lauraa, mutta vaari se saattaa muistaa minuakin ja ottaa jalkateränsä päälle seisomaan ja heijata, keinuttaa minua. Samalla vaari laulaa, toori ronttoo, toori ronttoo...! Silloin on ainakin vähän aikaa mukavaa, minulla, Oskarillakin...

Dramatisointi Veijo Meren novellista Rikas mies

(tapahtuu lastenhuoneessa, kohtauksia toistetaan useita kertoja peräkkäin, sopiva määrä, ennen siirtymistä seuraavaan)

1. kohtaus

Rikas mies

(istuu ja pomppii pomppupallolla, samalla heittelee rahoja ilmaan edessään olevasta kulhosta.)

Minä minä miinää, minä minä miinää. Onhan mulla rahhaa haa haa haa. Ihan naurattaa taa taa taa.

Kanat

(viisi kanaa pyörii rikkaan miehen ympärillä ja nokkii rahoja maasta)

Kot kot sainpas, kot kot sainpas, kot kot sainpas

2. kohtaus

(Rikas mies kävelykeppi molemmissa käsissä tepastelee, loikkii ympäri tilaa.)

Kuvanveistäjä

(saapuu)

Tulin ikuistamaan kauniin vaimonne.

Kanat

Aivan tavallisen näköisen, aivan tavallisen näköisen ...

Rikas mies

Niin . . . vaimoni. *(kävelee ympyrää)* Niin . . .vaimoni . . . Tässä minä olen.

(kuvanveistäjä pukee häntä sinisiin naisen vaatteisiin, rintaliiveistä lähtien.)

Kuvanveistäjä

Olette kuin rikkaan miehen vaimon silmien väri.

(rikas mies kävelee, peilaa itseään, ihastelee)

3. kohtaus

Kuvanveistäjä

(viinilasi kädessä)

Tämän naisen kauneus vie ihmiselämän suohon. *(humaltuen)*. Vaan haaveilin minä enemmästä. Haaveilin minä veistoksista joiden äärellä ihmiset itkisivät koska ne niin koskettavat . . . Tilauksia tulee ja rahaa. Voi minua poloista.

Kanat

(kuorossa, samalla riisuvat rikasta miestä vaatteista)

Ruma ja vanha . . . yäk, ruma ja vanha . . . yäk,

4. kohtaus

Rikas mies

(istuu ja pomppii pomppupallolla, samalla heittelee rahoja ilmaan edessään olevasta kulhosta.)

Minä minä miinää, minä minä miinää. Onhan minulla rahhaa haa haa haa. Ihan naurattaa taa taa taa.

Kanat

(matkivat eleillään)

Minulla on rahhaa , rahhaa rahhaa. Kuka perrii rahhaa rahhaa . . .

Rikas mies

Enkö minä peri itseäni? Minähän olen kaikki ja kuvanveistäjän ammuin.

5. kohtaus

Rikas mies

Hiiteen te kanat ja kaikki muut. Kuka perii rahani? Kun lasketaan yhdestä kahteen niin ei koskaan tule seuraavaa lukua, niin äärettömän rikas minä olen. *(kävelee harmissaan, kumartuu maata kohti)* Kuka sinä olet joka maatani kulutat?

Jalat

Neuvoisin menemään ullakolle viisaan miehen luo ja kysymään neuvoa.

6. kohtaus

(pantomiimi rikas mies kiipeää rappusia ullakolle)

Rikas mies

Täällä on kaikkea vanhaa. Kauniita naisia, rumia naisia, hevosia, auringonlaskuja, kallioita ja vuoria. Ei yhtään perillistä.

Viisasmies

(äänenä)

Minä olen viisas mies. Jos aukaiset ullakon katon, että näen taivaan ja koen sateen ja voin elää tämän bonsaipuun varjossa, kerron, ettet sinä perillistä tarvitse.

Rikas mies

Kiitos rikas mies, kiitos. Sinun viisautesi ei liiku, joten teen kuten haluat, koska olen niin rikas mies.

7. kohtaus

(sama kuin ensimmäinen)

LOPPU

Dialogiharjoitus

Tyyppi 1:

Perkeleen bensavallo sytty! Eksää tankannu tätä autoo? (*hermostuu*)

Tyyppi 2:

Kyllä sillä voi ajaa vielä ihan hyvin viiskyt kilsaa, kato jos ajelet taloudellisesti niin keskikulutuksen suhdanne..

1:

Suksi kuuseen keskikulutuksines! Jos et oo huomannu niin tässois pikkusen tärkeämmät asiat kyseessä! Ja sun takiashan me ollaan tässä tilanteessa!

2:

Se on kuitenkin meikäläinen joka verta vuotaa. Olisko sulla tulitikkuaaskia niin teen painesiteen? Mulla on eeaa ykkönen. Aika hauska kun jalkaan osu.

1:

(*Heittää askin kaverille joka tekee siteen*) Ei ole mitään hauskaa tässä nyt! Ja mihin se Liisa hävis, voi herranen aika mä kadotin mun oman tyttöni.. (*tööttää ja tuskastuu*) Helvetin tampo, pois eestä tai käy huonosti!

2:

Alias, elias, tuta.. Kiuas? Siinä pitäs olla r.

1:

No mistä hemmetistä mä tiän ja heitä ne ristikot nyt menemään ja kato mieluummin näkykö sitä tyttöä jossain? Tää oli virhetikki, ei jumalauta mitä me nyt tehhään.. Tästä me ei selvitä! Ja punaset!(*Ajaa melkein pahki edessä olevan auton perään*) Arina.

2:

Hä?

1:

No se kiuas! Mutta kato nyt jooko näkyykö sitä tyttöä? Miten se sillä tavalla säikähti? Niin käytiin läpi ennen että mitä tehdään ja että ei tarvi pelätä, tää on nopeasti ohi ja sitte me voidaan alottaa kahdestaan alusta. (*Kädet rummuttaa rattia ja on melkein hysteerinen*).

2:

Pitäsikö mun ajaa, sä et nyt taida olla ihan stabiili. Ja mun kai pitäis päästä sairaalaanki, ei tässä muuten mutta alkaa vähä heikottaa ja valun varmaan kohta kuiviin

1:

Tässä mihinkään sairaalaan mennä, pistät ton mun vanhan paidan siihen päälle ja painat! Nyt mä kyllä kaasutan tosta ohi, pidä kiinni! Ihan stabiili ja luotettava kuski olen.

2:

Varo! Kissa meinas jäädä alle!

1:

Jääkööt! Olenko minä huono äiti? Minkälainen äiti laittaa tyttänsä tommoseen tilanteeseen?

2:

Syytä Keijoa.

1:

Keijoa! Perkele! (*Kaasuttaa*) Sitä mä syytän kaikesta! Jos se ei olis häipyny, niin meillä olis vielä päätyrivari Etelä-Haagassa, kukkapenkki ja kultanen noutaja. Kehtas jättää mulle kaikki velat maksettaviks! Ja äiti huutaa yöt päivät mulle ku oon kortistossa. Kun kaikki Nevalaiset on kuulema ylioppilaita tai merkanteja! No minäpä en oo. Voiks kattoo mistä reiästä me päästäis täältä ulos? On pakko löytää se tyttö ettei se mee vaan heikkouspäissään kytille puhumaan. Hei! (*Tökkää kaveriaan, joka alkaa totuuden nimissä olla jo aika heikossa hapessa*).

2:

Öö.. Voitaisko me stopata? Pitäs saaha vähä raikasta ilmaa, pikkusen pyörryttää..

1:

Nyt ei stopata! Liisa pitää löytää! Avaa ikkuna.

2:

Se on varmaan jo kotona, usko pois.. Jos käydään sitä kautta ja öh.. painutaan sitte laivaan.. Tyttö on varmasti kunnossa mutta meikäläinen.. (*on jo aika valkoinen naamaltaan*) Ei perkele! Kytät!

1:

Painu alas! Alas nyt! Ja ota tuo naurettava kypärämyssy pois päästä, sullon silmien ja suunki reiät väärinpäin. Eihä ne tätä autoa tunnista ku tää on eri. Äläkä vingu niinku joku hamsteri, sulla on pikku reikä polvessa, mä sentään ajan tätä autoa ja oon vastuussa koko operaatiosta, ootko miettiny sitä! Minä tässä olen riskeerannu kaiken! Perkele ne seuraa vielä! Älä näytä naamaas! Ja ota tosta laastaria! (*tönäisee taas kaveriaan*).

2:

Sitä laukausta tyttö varmaan säikähti.. pikku tyttöhä se vielä on. Eihän sitä lasta voi tommoseen hommaan laittaa, vaikka sinänsä simppele, pitää vahtia ovella.. Öh..

1:

Syytätkö sinä nyt minua? Ettenkö minä osaa lastani kasvattaa! Kato ees sinne kassiin, paljoko me saatiin rahaa?

2:

(*Kaivaa kassin takapenkiltä*) Kolmekymppiä ja viiskyt viis senttiä päälle!

1:

Mitä helvettiä? Kolmekymppiä?! Ne kusetti meitä siellä. Ja kytät perässä! Voi jumalauta, heitä äkkiä ikkunasta ne rahat!

2:

(*Veivaa ikkunan auki ja heittää kassin pihalle*). Sinne meni.. Pistä tuosta vasemmalle, ei ne kytät osaa tätä autoa kuitenkaan etsiä.. ja sitte mennään sinne sairaalaan, musta tuntuu että mun jalka pitää amputoida.

1:

Taas suurentelet asiaa! Nyt ajetaan meille kotiin, otetaan tyttö kyytiin ja hurautetaan terminaaliin. Sieltä saat sitte ajaa ensiapuun. Ota tosta buranaa.

2:

En mä nyt jumalauta pysty ajamaan autoa kun ei mulla ole kohta toista jalkaakaan.

1:

Oo hiljaa! Sinä et päästä täällä mitä tehdään. Mun tyttöni on hukassa ja sinä ammuit ohi! Ja nyt vitun kytillä on pillit päällä, en varmaan pysäytä..Kaasua vaan!

2:

Hei, oota..!

1:

Nyt ei oo aikaa oottaa, keksi äkkiä joku tarina kytille, mä kaasutan!

2:

Eiku oikeasti, nyt pysäytä.. Kato.. Ei jumalauta.. Herranen aika, sinun tyttöskö se tuolla ulkona suihkulähteessä istuu?

Toini Marjamaa

Draama, kohtaous 3

Jonna

Kukkokiekuu, kukkokiekuu

Kirsi

Hiljaa, mie nukun vielä

Jonna

Kukkokieku...

Kirsi

Riethaan kukko, lopeta tuo kiekuminen! Mites sie olet sisäle päässyt?

Jonna

Herätys, Kirsi, nyt on aamulääkkeiden aika

Kirsi

(nousee istumaan sängyn laidalle) Kukas sie sitte olet ja mitäs sie täällä tehet, vielä kieutki ko kukko?

Jonna

Minä olen Jonna ja olen tullut antamaan aamulääkkeet ja ...

Kirsi

Mitkä lääkkeet? Ei mulla ole mithään lääkkeitä, itte mie D-vitamiinipillerin ossaan ottaa.

Jonna

Tilastot kertovat, että kaikilla yli 80-vuotiailla on vähintään kolme lääkettä: sydän-, verenpaine- ja kolesterolilääkkeet, useimmilla vielä diabeteslääkitys.

Kirsi

Mitäs sie höpiset, mie olen terve ko pukki, sano lääkäriki ja anto todistuksen ajokortin uusimista varten, kellotaulunki piirsin, että pyörähti.

Jonna

Tilaston mukaan te tarvitsette mainitsemani lääkkeet, diabetestä harkitaan vielä.

Kirsi

Missäs mie muuten olen, ei tämä ole minun koti?

Jonna

EU:n direktiivi 55698 määrää, että kaikkien yli 80-vuotiaiden EU-kansalaisten pitää asua turvallisessa ympäristössä, kenenkään ei enää saa eikä tarvitse asua yksin. Te asutte nyt tässä uudessa, hienossa Apilankukka-kodissa.

Kirsi

Mites mie olen tänne tullu, eilisiltana mie ruokin kanat, kukkokin meni orrele, olenkos mie kävely unissani.

Jonna

Myöhään illalla, kun olitte nukahtanut teidät haettiin tänne oikein limusiinilla ja tuotiin hääkuvanekin tähän pöydälle. Te olitte kaunis morsian.

Kirsi

Vai kaunis morsian, mutta miehän en kyllä tänne jää, olkhon kuinka hieno puna- tai valkoapila, mullahan on auto, mie hurhautan heti kotia, pitääkö ne direktiivi- vai tilastopillerit, syökää vaikka itte.

Jonna

Ette te voi lähteä, EU:n vanhusten hoivakoti- ja turvallisen asumisen komissaarin apulaisjohtajan sihteerin määräämä tarkastaja Kristiina van der Moen on tutustumis- ja tarkastuskierroksella Suomen Lapissa. Hän tulee tänne teidän luoksenne aivan kohta.

Kirsi

Mikäs se semmonen vander on, joka määrää, missä mie saan asua, onkos se vanderi ees suomalainen.

Jonna

Hän on hollantilainen, ei puhu vielä suomea, mutta älkää huolehtiko, minä jään tänne ja toimin tulkina teidän välillänne.

Kirsi

Olkhoon kuka vain, mutta mie lähen kotia. Tuothihan minun Volvoniki tänne? Missäs minun käsilaukkuni on, siinä on pörsini ja ajokorttini, rahhaaki ainaski satanen ja MasterCardki mulla on, oikhein kultakortti.

Jonna

Ette te valitettavasti saa enää ajaa. EU:n direktiivin 55969 määräyksen mukaisesti EU:n vanhusten hoivakoti- ja turvallisen asumisen komissaarin apulaisjohtajan sihteerin määräämä Suomen asioita hoitava tarkastaja Kristiina van der Moen on jo ottanut haltuunsa teidän ajokorttinne, rahanne, pankkikorttinne ja autonne.

Kirsi

Nyt kyllä valehtelet tai yrität jujuttaa vanhaa ihmistä, enhän mie senthään mikhään pörrö vielä ole. Ei Suomen lakien mukhaan saa toisen omaisuutta nuin vain ottaa. Minun käsilaukku tänne ja äkkiä!

Jonna

Ei se ole mulla, se on jo luovutettu Eu:n... Kristiina van der Moenille, hän on määrännyt ja hoitanut teidän tänne siirtonnekin, eikä hän suvaitse mitään määräystensä vastustamista.

Kirsi

Olekkos aivan tosissasi?

Jonna

Olen. Minun tehtäväni on opastaa teidät käyttämään uuden kotinne laitteita. Ruoka-automaatti täytetään viikoittain maanantaisin, robotti-imuri siivoaa tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, lattianpesurobotti pesee lauantaisin ja tiskikone käynnistyy samoin lauantaisin.

Kirsi

Mitäs sie höpiset, robotteja, robotteja?

Jonna

Minun tehtäväni on vain auttaa tämän päivän ajan, että pääsette alkuun, tarkastaja tuo teille rannekeen, jolla saatte apua tarvitessanne, hän on jo ovella, täytyy mennä vastaan. Muistakaa hymyillä hänelle.

Kirsi

Miekö jäisin vangiksi?

Lääkärin vastaanotolla -dialogue

Il dottore

Päivää, päivää, istukaahan. No niin. Mistäs kenkä puristaa?

Potilas

Niin tuota kun pitäs saada ... minunkin ... edes kerran.

Il dottore

Näin minä vähän epäilinkin, sanoivat muinoin että sen näkee naamasta.

Potilas

Se lähete, että saapiko sellaista.

Il dottore

Te varmaan täytitte ennakkotietolomakkeen, vilkaistaan sitä ensin.

Potilas

Minulla ei siinä paljoa ollut täyttämistä.

Il dottore

Niinpä tosiaan. Hmm, nollaa on rastitettu kaikkiin kohtiin.

Potilas

Sanoivat ajanvarauksessa, että on niin selvä tapaus, että varmasti saan.

Il dottore

Teillä ei ole edes näissä *käsitöissä* mitään? Kuitenkin ikääkin on jo.

Potilas

Ei ole, ei ole. Kun murtui tuo oikea jo nuorena ja se on vähän voimaton.

Il dottore

No eiköhän sitä jotain pystytty järjestämään. Enkä usko, että yhteen kertaan jää.

Potilas

Kunhan edes kerran.

Il dottore

Teillä ei tässä näitä erikoistoivomuksia ole yhtään.

Potilas

En minä osannut laittaa. Kun en tiedä semmoisista.

Il dottore

Jos nyt tehtäisiin niin, että kirjoitan teille kymmenen kerran setin, joista ensimmäinen on tutustumiskäynti ja sen jälkeen voitte keskustella jatkosta terapeutinne kanssa.

Potilas

Kun tuota, onko se kallista? Kun ajattelin, että yhteen kertaan voisi olla varaa.

Il dottore

Nyt tehdään niin, että teillä on oikeus suurimpaan Kela-korvaukseen, joten silloin ei tarvi huolehtia juurikaan rahasta. Omavastuu on pieni. Ei tule maksukatto heti vastaan.

Potilas

Onko semmonenkin mahdollista?

Il dottore

Se on aika uusi uudistus. Siinä on päättäjien taholta haluttu kannustaa vähävaraisimpiakin uuden palvelun pariin.

Potilas

Mimmosia ne Ihmiset ovat?

Il dottore

Oikein mukavia, olen itsekin käynyt silloin tällöin. Ihmisiä Isolla Ii:llä.

Potilas

Että tohtorikin tarvitsee?

Il dottore

Jovain. Olen kokeillut ainakin viittä eri Ihmistä. Ja kaikki ovat olleet alan ammattilaisia. Lämpimästi voin suositella.

Potilas

Mitä, mitä niitten kanssa osaa puhua? Kun en ole ennen.

Il Dottore

Kyllä ne hoitavat puhumisen. Rohkeasti vain sisään ja sen jälkeen olette hyvissä käsissä. Luottakaa minuun.

Potilas

Voisinko vielä kysyä yhtä asiaa?

Il dottore

Sitä vartenhan minä tässä olen. Antaa tulla vaan.

Potilas

Kun tuota, tämä on vähän vaikeaa. Miten sen koon kanssa, onko mitään vaatimuksia sille tai rajoituksia. Jos on liian iso?

Il dottore

Ne Ihmiset ovat nähneet kaiken mahdollisen. Ei huolta. Ne ovat ammattilaisia. Kouluttautuneet parhaissa Euroopan ja Amerikan yliopistoissa ennen töihin ryhtymistä.

Potilas

Jos kuitenkin tohtori vilkaisisi. Etteivät sitten käännytä takaisin.

Il dottore

No voihan sitä katsoa. Näyttäkääpäs. *Voi kamala!* Anteeksi, ei mitään, ei mitään. Kyllä tuomoinenkin mahtuu. Pannaan tähän lähetteeseen, että tarvitaan vähän isompi Ihminen.

Potilas

Kiitos tohtorille.

Il dottore

Ei muuta kuin hyvää jatkoa. Ja jos tuntuu, että tarvitsette lisäkertoja niin ottakaa yhteyttä. Vaikka luultavasti, ette tarvitse. Hoitojen jälkeen yleensä kaikki saamattomat, ovat rohkaistuneet itse hakemaan tarjontaa vapailta markkinoilta. Itsetunto kohentuu kummasti.

Potilas

Näkemiin.

Il dottore

Näkemiin. Seuraava potilas.

Teemu Turkki

Vappusukupuoli

(Vappu 2016. Kolme kaveria viettävät vappua kotona)

Petri:

Mike, kerro nyt! Kamoon män, se on hyvä juttu.

Mike:

En minä. Miten sitä sanotaan... kehta?

Petri:

Mike, älä ole ilonpilaaja, se on hauska juttu.

Anne:

Olisi se kiva kuulla.

(Hiljaisuus. Joku töräyttelee kadulla vappupilliin. Petri pyörittelee popcornia kulhossa ja alkaa naputella pöytää.)

Petri:

Sano sille että se pilaa illan jos on tollanen tylsimys...

Mike:

(ujona)

No me olemme konsertikiertueela. Näemme Suomea bussilla. Satumme yksi paikka.

Petri:

Sodankylään!

Mike:

No joo Sodankylä. Ja siellä on pubi. Ja pidämme hauskaa.

Petri:

Tosi hauskaa pidittekin!

Mike:

Ja sitten en paljoa muista. On jo myöhään ja sitten muut kuorokaverit ovat jossakin. Minä olen, mikä se on... taiteilija? Taiteilijan, tiedätkö, ateljeessa. Siellä on taiteilija ja myös taiteilijan vaimo.

Petri:

(virnuilee)

Ja mitä sitten?

Mike:

No, minä olen juonut. Taiteilija ja hänen vaimo on juonut. Minä ja se taiteilija suutelemme. Haluan olla taiteilijan kanssa sänkyssä. Ja rouva haluaa minua, mutta siitä ei tietysti mitään... kun minä en naisten kanssa. Aamulla herään, toiset nukkuu. Lähden hotelli. Mutta kello on kolme. Kuoro lähtenyt aikaisiin.

Petri:

Kuvittele! Mike jäi yksin Sodankylään.

Anne:

Mike, en mä tiennyt että olet ... homo.

Petri:

Etkö sä tosiaan tiennyt?

Anne:

(juo lisää valkoviiniä)

Öö, tota, mä en oikeen ymmärrä sitä koko juttua...

Petri:

Mitä sä meinaat?

Anne:

Miten joku voi olla kiinnostumatta toisesta sukupuolesta.

Petri:

Haha, hyvä vitsi!

Anne:

Mä tajuun, että samasta sukupuolesta voi kiinnostua, mutta miten KUKAAN toisen sukupuolen edustajista ei olisi millään tavoin kiinnostavia...

Mike:

Naiset on kiinnostavia. Naisten kanssa on mukava, miesten kanssa mukavampi.

Petri:

Mä en ole koskaan pitänyt asiaa mitenkään kummallisena. On aina tuntunut luontevalta, että Mike on homo!

Anne:

Mike, en vain usko että naiset eivät kiihota sinua.

(Anne änkeää Miken viereen sohvaluolille, sipaisee Miken hiuksia)

Anne:

Mmmhh.. sä oot tosi hyvännäkönen, onks kukaan nainen sanonut sulle että oot tosi hottis. Katsos beibi näitä. *(Riisuu toppinsa)* Mitäs tykkäät? Ai että haluat nähdä kaiken vai? *(Riisuu rintaliivinsä, pullauttaa ulos muhkeat rintansa)* No, mitäs tykkäät? Voitko muka väittää ettei sun housuissa tapahdu mitään?

(Mike jähmettyy, punastuu, yrittää katsella muualle.)

Anne:

Eikö tosiaan mitään? Voi sua raukkaa...

(istuutuu hajareisin Miken syliin ja kiehnää siinä)

Petri:

Heh, mikset koskaan kokeile tota muhun.

Anne:

(kopeloi Miken haaroväliä)

Mitäs täältä löytyy... katsotaanpas... *(Yllättyy)* Ei jumalauta. Ei täällä tapahdu yhtään mitään. *(Vastenmielisenä)* Mikä sua vaivaa? Tää on ihan hullua.

Petri:

Lopeta toi mökötys. Nauti hetkestä. Ethän voi tietää, ettet nauti naisesta, jos et koskaan ole yhdenkään kanssa. Olet vaan jossain vaiheessa elämäsi tehnyt jääräpäisen päätöksen et hei, minä tykkään vaan kundeista. Seuraat nyt sitä typerää päätöstäsi.

Petri:

(hiipii Miken viereen ja kumartuu kuiskaamaan tämän korvaan)

Kokeile edes! Miten pehmeitä ja lämpöisiä ja viehkeitä... kokeile miten saat leivottua niitä.

Anne:

(hermostuu, tönäisee Petrin pois, pomppaa ylös ja peittää rintansa)

Saakeli, on mulla siinä parivaljakko. Nössö ja perverssi.

Petri:

Älä nyt koko sukupuolta tuomitse yhden poikkeuksen takia. Mä kyllä pystyn.

Mike:

(itku kurkussa)

En tahtonut kertoa se juttu.

Petri:

(puhaltaa vappupilliin)

Hei! Tööt! Nyt pidetään hauskaa. Unohdetaan koko homma. Mike, lähdetään vaikka homobaariin niin piristyt!

Lapsille ja nuorille kirjoittaminen

ohjaaja Siri Kolu

Hertta Alajärvi

Valo ja varjo

Kesähelteessä minulla on päällä rimuramumekko ja asfaltti on ihan hirveän kuumaa. Isän kanssa käppäillään hiki-Helsingissä, me tultiin kaupunkiin lautalla. Päivät on ollu niin kuumia Suomenlinnan kallioilla, isi on juonu kaljaa ja minäki maistoin. Se on ihan kauhian pahhaa. Suomenlinnan kahviossa myyään Lämäri-jätskiä, mitä ei ole missään muualla. Siis, missään! Me ollaan käyty Suomenlinnan kirjastossa sata kertaa, mieki olen saanu sinne oman kortin. Pekka Töpöhännät on sieltä loppunu, ne on kaikki luettu. Niin me sitte lähettiin hiki-Helsinkiin, lystiksemme, niinku isi sanoo.

Äitiparka käy siellä joka päivä ja istuu luentosalissa sisällä. Mie ja isi vain ollaan ja uiskennellaan. Sisko seikkailee mejän serkkujen kans pitkin Suomenlinnaa, katoilla ja puskissa niillä on mahtava vaklata, kukkaan ei huomaa! Minua ne ei vain ota mukkaan ko olen liian pieni. Mutta ei haittaa, mulla on omat hommat, lyön rahoiksi. Mie myyn kukkia suomenlinalaisille, löysin rikkinäiset nukenvaunut, niistä on kätevä myyä kukkakimppuja. Mulla on jo monta rahhaa ja niillä mie pystyn ostamaan irtokarkkia ja niitä ei tartte sitte serkkujen ja siskon tulla kerjäämään.

Mutta nyt me ollaan isin kans liikenteessä. Isi on välillä ilman paitaa ko on niin kuuma. Isi lupas että ko kävässään terassilla, mie saan limpsaa, se itte saa kaljan. Lisäksi mie saan tötteröjäätelön, semmosen mitä on jäätelökioskeissa myynnissä. En ole semmosta ennen saanu. Se on niin jännä homma, niitä lajeja on tosi monta. On montaa väriä, ei pakkajäätelöissä ole semmosia värejä eikä koko Sodankylässä ole nähty vihriää jäätelöä. Mie otan vihriän.

Mie saan sataman jätskikiskasta jäätelön kätteen, ison pallon vihriää. Vähän jännittää maistaa. ”Maistele pois vain, ettei ehi sulaa”, isi kannustaa. Mie valmistaudun suureen hetkeen. Jäätelö tuoksuu niin hyvälle. Suu aukeaa, vesi hulahtaa kielelle. Sitten isi huutaa ”SEIS!”

Hätkähdän. Isi nappaa jäätelötötterön minun kädestä ja huitoo hirmuisesti. Räpyttelevä varjo säpistelee ympärillä. Mitä ihmettä nyt tapahtuu?

Isi kiroilee aika pitkän pätkän. Mie olen aivan äimänä. Isi näyttää mulle jäätelöä. Se näyttää tosi oudolta. Se ei ole enää kokovihreä, se on myös valkoinen ja musta. Ja isin kolikotki on lopussa.

Pieni pikkuinen minä

Päätin olla rohkea, iso tyttö, niin kuin äiti sanoi. Päätin uskaltaa, olla isin tyttö, niin kuin isä sanoi.

– Minä en pelkää, sanoin ja kiipesin puuhun.

Männyn karkea kylki raapi käsivarsiani, ja katkenneet oksantynvät naarmuttivat polviani, mutta minä irvistin ja jatkoin. Iso tyttö ei itke.

Kiipesin oksalta toiselle, en vikkelästi kuin orava, mutta varmasti ja tarkasti, niin kuin kissat tekevät. En uskaltanut katsoa alas kunnes muistin, että en pelkää. Katsoin maailmaa neulasten lävitse. Se oli vihreä ja minua nauratti.

Kiipesin korkeammalle kuin isä ylettyisi ja sitten pysähdyin. Tein pesän oksan hankaan ja lauloin pienen laulun peipposten kanssa. Tiaisten kanssa minä lauloin ja varisten kanssa. Harakka nauroi minulle aplodit, mutta minä en uskaltanut taputtaa, etten olisi pudonnut. Pitelin kaksin käsin paksusta oksasta ja tartuin pihkaan kiinni. Se tuoksui saunalle ja äidin hiki-iholle.

Mittailin oksia tarkoin silmin, kokeilin kuinka paljon ne taipuvat painoni alla. Tuohon voisin hypätä ja tuohon jäädä roikkumaan. Kävyillä viskoisin karkuun kaikki ilkimykset. Olin voimakas gorilla, olin keveä koppakuoriainen, notkea käärme ja nokkela orava. Olin näkymätön metsänpeikko, pieni keiju keijulainen, turvassa puun oksalla, piilossa pienessä pesässäni.

Sielläpä sitten kökötin, oksani hangassa ja katselin valtakuntaani: pikkuista metsää ja suurenmoisia peltoja, joita lehmät vartioivat. Minä omistin ne kaikki ja ne kaikki olivat minun. Joki kulki kauempana, tie vielä kauempana. Sinne en lähtisi vielä.

Minä olen rohkea, minä en pelkää.

Kunnes tuli nälkä. Kunnes piti tulla alas puusta.

Siellä minä kökötin oksani hangassa ja nau'uin ja mau'uin hämärän tuloon asti, kunnes isä saapui minut pelastamaan. Sitten en ollut enää gorilla, en orava tai metsänpeikko. Olin vain ihan pieni pikkuinen minä. Mutta isän sylissä olin pelottomampi kuin koskaan.

Minä päätin: huomenna valloitan maailman. Uudestaan.

Raija Järvinen

Piip ja Kurr

Sade huuhteli tunturin rinnettä. Välillä tuuli riepotteli pisaroita hurjaan tanssiin. Pisarat ripisivät ja ropisivat kuka minnekin: harmaisiin jäkäläpeitteisiin kiviin, hopeanharmaisiin kelovanhuksiin, tunturikoivun valkeisiin runkoihin ja pyöreisiin ryppyisiin lehtiin, mustikanvarsiin ja vihreisiin marjanraakileisiin, riekonmarjamattoihin, karhunsammalen tähtisilmiin, sinne ja tänne, joka paikkaan ja paikkojen vieriin, kuivaa paikkaa ei ollut.

Mutta ei sade mitään haitannut, sehän oli vain vettä!

Riekon höyhenpuvulta vesipisarat saivat hyvän liukumäen sukeltaessaan varvikon sekaan. Riekoäiti oli tuonut pesueensa korkeammalta tunturinrinteeltä alemmas, täällä ruokaa oli runsaammin ja se oli monipuolisempaa nyt kun ruokaa kului päivä päivältä enemmän. Poikaset kasvoivat aivan silmissä.

Täällä peitteisemmässä metsässä oli myös turvallisempaa. Piilopaikkoja oli paljon enemmän.

Mutta se juuri hankalaa olikin! Vähän väliä joku oli piilossa, vahingossa tai tahallaan. Yhdeksän ruskeankirjavaa palleroa piipertämässä ruskeankirjavassa pounuisessa varvikossa, aina oli jotakin edessä tai takana, liikkeessä ja pysähdyksissä. Laske siinä sitten jatkuvasti että kaikki yhdeksän ovat tallella!

Onneksi oli piip. Ja jokaisella yhdeksällä oli oma piip-äänensä. Äidillä oli oma kurr-ääni. Piip ja kurr muodostivat näkymättömän langan äidin ja lapsen välille, jokaiselle ikioman langan. Melkoinen verkko siitä tuli, mutta kun se oli näkymätön, niin helposti se ohitti kivet ja kannot, pensaat ja puut, korkeat kelohongat ja kuusenturilaatkin, jos niitä sattui välille.

Piip ja kurr olivat hiljaisia ääniä, ne oli tarkoitettu vain omalle perheelle. Jos joku toinen kuunteli oikein tarkkaan, kyllä ne saattoi kuulla. Harvoin kuitenkaan ihminen kuunteli tarkkaan. Yleensä ihmisellä oli kiire ja se kiire piti kovaa ääntä. Jo kaukaa kuului tömähdyksiä ja kahinaa, puuscutusta ja niiskutusta, yskäisyjä ja rykimistä, korvia vihlovaa viheltelyä tai laulunpätkiä tai puheenpälpätystä, aivan mahdotonta pälpätystä jos ihmisiä oli paljon. Silloin oli parasta vain kyykistyä paikalleen siihen missä sattui sillä hetkellä olemaan, odottaa, että ihminen tai se iso joukko ihmisiä tulisi ja menisi. Eivät ne pientä riekonpoikasta huomaisi. Suojaväri oli sitä varten.

Kaksi laukausta

Eero polki vimmatusti kuoppaista soratien suoraa kotiaan kohden. Ilmassa leijui vielä kitkerä ruudin tuoksu ja karkuun munamankelilla loittonevan naapurin selässä heilahtavan aseennäköisen piipusta pystyin näkemään sinisen savukiehkuran. Viisitoistavuotinen kaveruutemme päättyi noihin kahteen laukaukseen.

– Sain eilen metsätyökortin ja aseennäköisyyden, Eero kehuu koulussa.

Kuuntelimme ihailien ja uunituore aseennäköisyys kiersi kädestä käteen. Me muut olimme ampuneet vain ilmakivääreillä, joku ehkä pienarilla, mutta haulikkoa emme olleet kukaan kokeilleet. Eero oli sellaisen saanut sedältään Tuomolta syntymäpäivälahjaksi. Kaksipiippuinen Husovarna, kuten ylpeä pyssyn omistaja oli kehumus.

– Tällä lähtee jänikseltä henki viidestäkymmenestä metrillä ja teeri putoaa sadasta, Eero oli esitellyt minulle asettaan kotinsa eteisen naulakosta, kahden isänsä hirvikiväärin ja useamman haulikon rinnalta.

Kaksi kivääriä oli roikkunut tuvan seinällä olevista hirven sarvista.

– Te olette sellaista mustikankerääjäasukia, me olemme metsästäjiä, Eero oli halveksien minulle sanonut, kun ihailimme heidän aseitaan. Heillä metsästettiin useamman miehen voimalla, meillä käveltiin metsässä vain marjoja keräten.

Eero oli kyllä taitava ampuja. Ilmakiväärillä ammuimme tauluja ja siinä missä Eero reititti mustaa keskustaa, minun kudit olivat valkoisella tai aitan hirsiseinässä. Kerran olin Eeroa tarkempi.

– Paska tikka! Eero oli huudahtanut kesken tarkkuusammunnan. – Rikkoo kaikki pääskysen pesät!

Minulla oli ilmakivääri olkapäällä ja käännyin tähtäämään sähkötolppaa pitkin hyppimällä nousvaa punaniskaista tikkaa.

– Ei riko pitkään!

Näin tikan punaisen pääläen tähtäinjyvän kohdalla ja vetäisin liipaisimesta sen kummemmin miettimättä. Tikka räkäisi ja putosi maahan. Siipeään laahaten ja karmivasti huutaen, se pomppi heinikossa karkuun.

– Sie ammuut sen! Eero huusi ja purskahti itkuun, nappasi ilmakon minulta ja pakeni sisälle.

– Se pitää lopettaa, sopersin kyynelten noustessa silmiin.

Eero pakeni paikalta ja jätti minut yksin jahtaamaan haavoittunutta tikkaa ison kiven kanssa. En koskaan löytänyt lintua.

Tuo tikan ampuminen oli vuosia sitten unohdettu, nyt Eerolla oli haulikko. Sen jäljiltä ei mikään jäisi haavoittuneena kitumaan.

– Meillä on paljon harakoita! hihkaisin, kun joku mietti kohdetta mihin Eero voisi näyttää haulikon tulivoimaa. – Isä sanoi että ne pitäisi tappaa!

Koulunpihan kaveriporukka kääntyi minuun päin. Harakkametsälle, ihan oikeasti?

– Vaikka heti! uhosin.

Eeron kasvoilla kävi hetken epävarmuus. Poikajoukko kääntyi tuoreen metsästyskortin omistajan puoleen.

– Sanot vain kuinka monta ammutaan, niin tiedän ottaa riittävästi panoksia, Eero sai taas tilanteen haltuunsa. – Kaksi panosta riittänee?

– Varmasti riittää. Ne lentävät karkuun pienestäkin risahduksesta, punnitsin tilannetta.

– Mennään meidän kautta niin käyn Husovarnan, Eero ilmoitti. Poikajoukko lähti pyörät kolisten hakemaan asetta.

Sen saatuamme jatkoimme saattueessa meille. Eero ajoi ase selässä ja minä hänen rinnallaan. Nyt tulisi harakoille noutaja. Olisi ollut hieno saada isä katsomaan kuinka meidän harakkaparvi tipahtaa, mutta ketään ei ollut kotona.

– Harakat ovat navetan takana hämmentämässä lantakasaa, sanoin hiljaisella äänellä.

Eero latasi panokset piippuun ja poisti varmistimen.

– Pekka ja Jarkko, kiertäkää te tuolta navetan oikealta puolelta. Me muut menemme tuohon toiselle puolelle passiin, Eero opasti metsästysporukkaa. Ammun ne lentoon, onpahan haastetta enemmän kuin tikan pylvääseen ampumisessa.

Haavoittuneen tikan rääkäisy kaikui hetken korvissani.

Pojat lähtivät kiertämään navettaa ja me hiivimme nokkospuskan ja ladon viertä. Eero nosti aseensa olkapäälleen, siristi silmiään tähdätessään piipun vartta pitkin sille suunnalle mistä saaliin piti tulla näkyville

Navetan takaa kajahti verta hyytävä sotahuuto. Ensimmäinen harakka lennähti näkyville. Samassa jyrähti Husovarna. Harakka teki pienen heilahduksen. Linnun lento jatkui, Husovarna jyrähti toisen

kerran. Navetan kulmalaudoitus sinkoili sälöinä ilmaan. Navetan takana huudettiin uudestaan entistä kovemalla äänellä ja sitten jysähti huutojen huuto meidän takana.

– Mitä helvettiä te teette? Huutaja oli isäni joka yhdellä loikalla pääsi Eeron viereen ja tempaisi aseensa pois. – Tapatatte toisenne! Kenen luvalla sinä tänne aseensa kanssa tulet heilumaan?

– Eerolla on lupa, koetin selittää.

– Perkele sillä mitään lupaa ole. Lyön kiveen tämän tussarin!

– On minulla! Eero koetti hädissään ja kaivoi taskultaan aseenkantoluvan. Minulla kohosivat taas kyynelleet silmiin, toiset pojat juoksivat pyörilleen ja katosivat mutkaan taakse. Isä viskasi aseensa maahan.

– Nyt otat tuon pyssyn ja katoat. Tänne sinulla ei ole mitään asiaa enää koskaan! Isäni jyrisi hyytävän vihaisella äänellä.

Anneli Ponkilainen

Valo ja varjo

Petturi istui tunturin laen suurimman kiven reunalla ja korjasi mustien aurinkolasiensa asentoa. Hän otti päästään suuren olkihatun, jossa oli leveä kirkkaan punainen satiininauha, ja leyhytteli sillä kuumentuneita poskia. Petturi kaivoi repustaan vesipullon ja joi siitä pitkän kulauksen. Hän oli taaper-tanut pitkän ja kivikkoisen matkan tunturin laelle. Tämän retken hän teki joka vuosi. Täältä hän näki yöttömän yön auringon.

Petturi katsoi kultaisena hehkuvaa aurinkoa, joka lipui hiljalleen vasemmalta oikealle. Vaikka eihän aurinko liikkunut, vaan maapallo liikkui, mutta täällä tunturissa sillä ei ollut väliä. Hän näki kuinka aurinko alkoi laskeutua kohti taivaanrantaa, mutta ei koskaan katoaisi sen taakse. Hän näki auringon aivan lähellä, ihan tuossa vieressä. Niin lähellä, että jos sitä tassulla oikein yrittäisi kurkot-taa, niin sitä voisi koskettaa.

Taivaalle ilmestyi aluksi pieniä pilviverhoja. Petturi toivoi, etteivät ne peittäisi aurinkoa ja veisi hänen iloaan yöttömästä yöstä. Pilvet hivuttautuivat kohti aurinkoa ja muuttivat muotoaan ohuesta harsosta paksuksi vaipaksi. Petturi tunsu mielessään pettymyksen vihlaisun. Sinnikkäästi hän kuitenkin istui kivellään ja puhkui puoliääneen pilviä pois auringon edestä.

Se tehoi, koska pilvimassa alkoi rakoilla. Kultainen pallo alkoi jälleen hehkua ja värjäsi repa-leista pilviharsoa mitä uskomattomimmilla väreillä. Siellä oli kultaa, siellä oli oranssia ja siellä oli montaa erilaista punaisen sävyä. Taivas oli tumman yönsininen ja auringon edessä oli kapea lähes musta pilvi. Näky oli suorastaan huikaiseva, kun aurinko laskeutui edelleen ja katosi osittain pilvi-suikaleen taakse. Vieläkin upeammalta se näytti pilven repiessä tulipallon keskeltä kahtia ja värilois-ton tanssiessa näyn ympärillä.

Henkeään pidätellen Petturi seurasi luonnon järjestämää näytelmää. Hän ei ollut milloinkaan näh-nyt mitään niin kaunista. Valon ja varjon yhteistä leikkiä. Tämä oli ehdottomasti paras yöttömän yön aurinko, jonka hän oli koskaan kokenut.

Petturi tunsu turkissaan viileän tuulen henkäisyn. Hän oli seurannut niin intensiivisesti luonnon järjestämää esitystä, ettei huomannut lainkaan sään viilenemistä. Olihan nyt kuitenkin yö ja tunturi huokui vielä menneen talven kylmyyttä. Luntakin oli ollut paikka paikoin matkan varrella.

Petturi loi vielä viimeiset silmäykset keskiyön aurinkoon, nousi ja lähti huokaisten astelemaan takaisin alas tunturin rinnettä. Viileys muistutti, että kohta olisi taas syksy ja sitten pitkä talvi edessä.

Koululainen

“Tulehan jo, meillä on kiire, koulu alkaa kohta“, täti hoputtaa minua. Minä en mene. Jään kamarin perimmäiseen nurkkaan seisomaan enkä sano mitään. Minua pelottaa.

“Leena, nyt pitää mennä. Nyt tulet”, tädin kiukkuinen ääni kuuluu tuvan puolelta.

Juoksen tupaan. Pysähdyn eteisen ovelle ja katson tätiäni. Yritän saada kasvoilleni sellaisen ilmeen kuin olisin tehnyt ison päätöksen.

“Minä en mene kouluun. Sitä paitsi mua pissattaa, menen hyysikkään.”

“Vastahan sinä siellä kävit, ei sinua voi pissattaa”, tätini toteaa, ottaa kädestäni kiinni ja saattelee minut pihalle. Vastaan haromiseni ei auta, pian olemme jo soratiellä. Tätini kävelee rivakasti. Minun on vaikea pysyä vieressä.

Nyt minua pissattaa, ihan oikeasti pissattaa.

“Mua pissattaa.”

“Eikä pissata, älä höpötä.”

“Mutta ku pissattaa. Kohta mennee housuun.”

“Koita piättää, kohta ollaan koulun pihalla ja pääset hyysikkään”, tätini sanoo ja kiristää tahtiaan.

Minun on vaikea kävellä. Tuntuu, että pissa tulee housuun, vaikka yritän piättää. Juuri kun ajattelen, että pissaan housuun, niin ei tarvitse jäädä kouluun, tulemme koulun portille.

“Nyt juokset tuonne ja pissaat äkkiä”, tätini hoputtaa ja osoittaa kädellään pihan perällä olevaa kapeaa pitkää rakennusta.

“Se tuonnimmainen ovi on tyttöjen puolen ovi”, tätini huutaa.

Minä juoksen niin lujaa kuin pääsen. Tempaan oven auki ja katson ylhäällä vieretysten istuvaa viittä tyttöä. Tytöt ovat minua isompia.

“Mitä pikkulikka täällä tekee”, keskimmäisenä istuva tyttö kysyy.

“Tämä on isojen tyttöjen paikka”, punatukkainen toteaa.

“Sinun pitää pyytää lupa, jos haluat tulla tänne”, keskimmäinen sanoo.

Lyön oven kiinni ja menen tätini luokse.

“No, miksi et mennytkään?”

“Ei pissattanu.”

Tätini vetää minua kädestä koulun rappusia kohti. Haraan vastaan. En halua mennä sisälle. En voi mennä sisälle, minua pissattaa.

“Nyt olet kunnolla, lopetat tuommoisen pelleilyn.”

Seisomme rappusilla. Väistelemme sisälle menijöitä, joista en tunne ketään.

“Nyt mennään”, tätini komentaa ja työntää minut edellään suureen saliin.

Minua pelottaa kamalasti, mutta tätini pakottaa minut istumaan.

“Nyt se pissa tulee”, supatan tätini korvaan.

Tätini katsoo minua ja näkee ilmeestäni, että se todella tulee.

“Mene sitten, mutta äkkiä käyt.”

Minä ampaisen avonaisesta ovesta eteiseen ja pihalle. Juoksen hyysikän ovelle ja kuuntelen. Ei ääniä. Avaan oven, ei ketään. Menen sisälle, suljen oven, kiipeän korkeat rappuset ylös, nostan keskimmäisen kannen ja kurkkaan reiästä. Onpa korkea. Minut valtaa pelko, mutta päätän olla rohkea ja hiissaan itseni reiälle. Puristan istuinlaudan reunoista ja pissaan. Mahtavaa, oispa meiläki tämmönen. Palaan saliin paikalleni ketään katsomatta. Minua ei pelottanut enää.

Minulla on kamala pissahätä. Juoksen hyysikkään, kiipeän portaat, nostan kannen. Kakkavuori on niin korkea, etten voi istua. Laitan kannen kiinni. Nostan toisen kannen. Sama juttu. Kurkkaan kolmanteen, sekin on täysi. Neljäs ja viideskin ovat täysinäisiä. Paniikki iskee. Juoksen ulos. Etsin toisen hyysikän. Siellä sama juttu. Minua itkettää.

“Mikä sinulla on, näitkö pahaa unta”, mummoni kysyy ja hivelee selkääni.

Minä opin pitämään koulusta, mutta en paikallaan olostani. Välillä teen sitä mitä itse haluan ja joudun nurkkaan tai seisomaan pulpetin viereen. Silloin ajattelen omia asioitani enkä kuuntele opettajaa. Siitä en jää koskaan kiinni.

Opin sen, ettei välitunnilla kannate yrittää hyysikkään. Silloin sen ovat vallanneet isot tytöt. Olen rohkea ja sanon tunnilla opettajalle, että on pissahätä. Opettaja on oppinut sen, että hänen on turha kysyä, miksen käynyt välitunnilla. Vastaukseni on aina, ei pissattanut.

Luvan saatuani menen ulos vaan en hyysikkään. Käyn nurkan takana. En halua mennä hyysikkään. En halua nostaa kantta ja nähdä oikeasti sitä kammottavan korkeaa kakkavuorta, jota katselen toistuvasti unessani.

Lapsuuden loppu

Kuuma ilima. Koivussa on meleko suuret hiirenkorvat. Takin saattaa laittaa jo tarakalle, farkkujen lahkeet kääriä ylemmäksi. Oisinpa laittanu aamulla sandaalit. Tennareissa on hiki. Monella tytöllä on jopo. Minulla on violetinvärinen. Pojilla on kirkkaan sinisiä isopyöräsempä. Pysähtään sillalla.

– Hei, kattokaa mitä tuolla on? Tuula huutaa.

– Älytöntä heittää kirit sillalta jokkeen viimisenä koulupäivänä! Ihan tyhymää! huutaa Tarja.

– No, ne uppoaa ja hajuaa sinne. Mitä niistä, sanoo Timppa.

En ikinä tekisi niin, ajattelen. Aijon säästää kaikki kirit, tai ainakin lukukirit ja vihot. Jatkamma matkaa ja ajellaan rinnakkain, peräkkäin, tiiviissä ryhymässä kuten me aina ruukataan. Pian ollaanki rannassa. Tuoksuu tuttu rannan haju. Jokku pörriäiset lentelee veen pinnalla.

– On ne vielä täällä! huutaa Markku ja hyppää vauhissa pyörän päältä rantaheinikkoon.

Rannassa on ketjuilla kiinni toisissaan pitkiä ja paksuja tukkipuita ja niiden lomassa uiskentellee vappaita puita. Tukin uitto joella ajetaan kuulemma lopettaa tekoaltaitten vuoksi, oli puhuttu kotona ja koulussa. Tennarit pois jaloista, käärimmä lahkeet vielä ylemmiksi ja hyppäämmä tukeille kulekemaan. Jee! Ollaan hippasta. Vaikka oomma taitavia, silti lähes jokkainen vuorollaan umpsahtaa liukkaalta tukilta vetteen. Housujen puntit kastuvat ja enemmänki. Hulluna nauretaan ja huuetaan, osin riemusta loman alakaessa, osin tuskasta, ko käypi kipiää jos horjahtaa ja liukastuu. – Vaarallista, on aikuiset meitä kieltäneet rannalle tulemasta, mutta ei sitä kukkaan muista. Mitä siitä.

Aika kulluu mukavasti ja sitten tulee näläkä. On lähettävä kottiin. Mitä lie kelloki on. Kesäloma on alakanu ja tästä se vaan jatkuu! Heipat- sanotaan, eikä juuri koskaan sen enempää, koska ei tarvitte. Joku hakkee huomenna tai seuraavana päivänä pellaamaan jalakapalloa taikka menen itte naapuriin. Siinä kaikki. Ollaan olemassa.

Kaarraan jopolla kotipihalle ja huomaan olevani aika lailla märkä, puseron helemaki on kastunu ja takapuoli. Pihalla on paljon autoja. – Miksi kuitenkin? ihemettelen, kunnes tajuan, että siskolla on ylkkärijuhlat! Jestas! Isä tulee ovella vastaan ja ilime kertoo palion.

– Missä sie olet ollu? Hopusti vaatteet vaihtamaan, siskos juhulapäivänä vielä! Häpiä!

Olin unohtanu. Nolona hiippailen ommaan huoneeseen ja sitten vieraita tervehtimmään. Sisko ei ole moksiskaan, hymyilee vain. Se tietää, etten mie tarkotuksella myöhästyny.

Lennän pyykkirannassa

Muut uivat piikille, minä en voinut. Muut sukeltelivat, mutta minä vain kahlasin. Katselin, kun muut pudottautuivat ekakerroksesta veteen – pellehyppääjä kapusi kolmanteen tai hyppäsi ponnahduslaidalta. Muut uivat. Minä en osannut.

Kiipesin saarniin ja heittäydyin lentoon. Kädet kantoivat vakaasti, jalat ojossa liu´uin yli orapihlaja-aidan, ylitse sähköjohdon, kohta koulun pihankin yli. Silloin ilma äkisti katosi käsien alta ja aloin vajota, vaikka miten huidoin ja heilutin käsivarsiani. Tunne oli voimaton, oli pakko herätä. En pysynyt ilmassa. – En pysy pinnallakaan, ajattelin huonommuuden tunteessa.

Pikkumatot oli lähes pesty, kädet olivat ryppyiset ja liukkaat, polvet valkoisessa vaahdossa, mutta vieressä oli kasa pestyjä mattoja tallattuina, valuttamista vailla. Olin yksin, kaverit olivat varmaankin Kaalisaaressa taas uimassa. Siellähän käytiin ainakin kymmenen kertaa joka päivä.

Mietin ihanaa untani, miten lennän ja lennän, kaiken yläpuolella. Kerran vielä lennän niinkin ylös, ettei jalkojen ole vaara koskea sähköjohtoa, ja lento ylittää yli koulun pihan ja ehkä ulkorakennuksenkin. Minun täytyy vain lyödä voimakkaammin ilmaa, pitää vain tahtoa entistä enemmän.

Sitten, ajatuksenkaan ehtimättä päähäni, kapusin ylös kontaltani, astuin laiturin laidalle ja vilkaisin toista laituria. Se oli kymmenen metrin päässä. Saman tien hyppäsin veteen. Ja vajosin.

– No jonytonkumma, kun en pysy pinnalla, vaikka miten räpistelen. Selvä pyy, pitää vain tahtoa riittävästi.

– Elleivät opitut uimaliikkeet auta enkä pysy pinnalla, niin sama se, uin pinnan alla.

Hätäisillä sammakkoliikkeillä onnistuin pääsemään vastalaiturille, tömähti vain ja vihreään limaa jäi kynsien alle.

– Se onnistui, osaan uida – olkoonkin, että veden alla, mutta enhän kuitenkaan uponnut pohjaan, ylpeilin yksinäni.

Toinen kerta, sama sukellusuinti. Kolmas kerta kaula kenossa, pää jo ylsi aika ajoin pinnalle. Neljäs uinti meni paremmin. Lopulta uinti sujui, jotenkuten, mutta uimiseksi sitä kutsuin.

Niin minä typerä tyttö autiolla pyykkirannalla opin uimaan hyppäämällä mustaan veteen. Oli pakko.

Lapsuuden loppu

– Tuo mullekin, Vesku pyytää.

Janne pyörittelee päätään, mutta lupaa tuoda. Vesku vetää taas lärvejä ja on olevinaan aikamiestä. Hän ei sille kyllä häviäisi, kalja maistuisi hänelle siinä kuin kelle tahansa.

– Tossa. Ootko nyt onnellinen?

– Pikku hiljaa tuoppi kerrallaan. Ootko päässy panemaan?

– E.

– Otetaan sille. Tuoppi murheeseen. Mä haen seuraavat. Otatko juustoa?

– Mitä vitun juustoa?

– Emmentaalia, sitä mitä Rölli haki kuusta.

– Saatanan pelle. Tuo nyt vaan sitä olutta.

Vesku horjahtelee baaritiskille ja tilaa kaksi pitkää. Kyyppari katsoo häntä kauan, tekee päätöksensä ja nostaa kaksi valmiiksi muovimukeihin valutettua olutta tiskille.

– Se sano, että nää on viimeiset, ettei meille enää tarjoilla.

– Voi vittu. Lähetää menee. Iltatähest saa ainakin viäl.

– Mä juon ens tän, oota.

Janne tönäisee täyden tuoppinsa Veskun eteen ja kehottaa juomaan senkin. Hän ei tällaisessa rotankolossa joisi enää mitään. Vesku kiemaisee molemmat tuopit.

Iltatähdessä menee aamuneljään. Olutta kuluu ja kulmakunnan naiset pyörivät nuorten miesten ympärillä. Taina varsinkin on kiinnostunut Veskusta, ja Vesku otettu naisen uteliaisuudesta. Janne kyllästyy katselemaan pariskunnan touhuja ja häipyä kämpille. Vesku ja Taina jatkavat sulkemisai-kaan saakka ja menevät sen jälkeen Veskun kämpille.

Aamulla Taina herää Veskun vierestä.

– Herää tyyppi. Hei herää. Mä olen myöhässä töistä. Lähe viämään mua.

– Ynh.

– Lähe nyt saatana. Mä voin saaha fudut.

– Tuu tänne. Yks varvi viel, niin sit mä lähen.

– Vittu sun kanssas. Mä oon pomon silmätikkuna jo muutenkin. Paa ny sitte. Ja äkkiä.

Auto jyrähtää käyntiin ja harmaanpuhuva dieselpakokaasu jää roikkumaan pihalle. Vesku kääntää automaattilaatikon valitsimen ajoasentoon ja polkaisee kaasua. Raskas maantielaiiva heilahtaa ja lipuu kadulle. Matalalta paistava aurinko häikäisee Veskun punertavia silmiä, ja Vesku vilkuilee vieressään istuvaa naista. Aika vanha. Paljon vanhempi kuin hän luuli. Tuli ehkä otettua illalla muutama liikaa, tai ei sittenkään, kun peli toimi niin kuin pitikin ja paukkuja riitti. Tästä hän ei kertoisi kavereille, ei ainakaan kaikkea eikä ihan totuudenmukaisesti. Tarinoita kannattaa värittää, niin ne ovat uskottavampia kuin muuten.

Vesku katselee vieressään istuvaa Tainaa ja tämän sääriä. Pitäisiköhän sitä kysyä vielä illaksi? Se oli kuitenkin pirun taitava suustaan ja muutenkin. Maistuikin vähän hunajalle tai jollekin.

– Varo! Taina parkaisee.

Vesku polkee jarrua. Kumi ulvoo asfalttia vasten. Auto töytäisee vaaleanpunaiset lastenvaunut nurin. Pyörien alta kuuluu murtuvan vanerin ääni. Litsahtava mässähdys lähes peittyä naisten kirkumisen alle.

Proosa

ohjaaja Taija Tuominen

Elvi Auvinen

Pikkujoulut

Illalla on taas yhteiset pikkujoulut seinän takana olevan ravintolaväen kanssa. Meitä on sähköliik-
keessä vain kaksi työntekijää johtajan lisäksi. Hyvin sovitaan naapurin juhlaan mukaan. Jotenkin on
tunne, että uskaltaako sinne lähteä. Sitä ei koskaan tiedä, mitä siellä tapahtuu.

Kun se väki pääsee juhlimaan, niin ryyppyjen määrää eikä vauhtia lasketa.

Jossain vaiheessa melkein aina joku alkaa haastaa riitaa, mustasukkaisena tai jostain muusta
syystä. Kuka niistä sekavista ihmissuhteista saa selvää?

Jos taas käy niin, kuin silloin vuosia sitten, itkien piti lähteä kotiin kesken kaiken.

En vieläkään jaksa ymmärtää, kuka ja millainen on ihminen, joka järjesti niin ikävän yllätyksen.
Ja miksi?

En ollut tietääkseni tehnyt kenellekään pahaa. Minä olen kiltti ihminen..

Lahjat oli jaettu, kaikki olivat jo saneet omansa, jokaisenhan piti tuoda vain yksi nimetön lahja. Pukki
sitten kuulutti, että täällä pussin pohjalla on vielä yksi lahja. Sieltä löytyi paketti, joka oli minulle
osoitettu.

Iloisella mielellä ja innoissani avasin kauniin paketin. Joku oli nähnyt todella vaivaa. Yritin ar-
vailla keneltähän se on? Ja mitä siellä on?

Mutta voi kauhistus! Läpinäkyvän muovikuvun alla, punaisella sametilla päällystetyllä alustalla
oli KUOLLUT HIIRI! Niitattuna hännästään alustaan ja edessään teipillä kiinnitetty korpunpala.

Saman tien lähdin järkyttyneenä kotiin. Yöunetkin siinä meni.

Luulin, että lähettäjä ei paljastu koskaan.

Tänään kuulin, kuinka eräs tarjoilija oli tuttavalleen vitsinä kertonut lähettäneensä kerran kuolleen
hiiren pikkujoululahjaksi jollekin. Ei ollut kertonut tarkemmin, että kenelle ja missä.

Yhdistin vitsin heti saamaani pakettiin. Arvasin lähettäjänkin päällikköni kakkosvaimoksi, joka
oli iskenyt silmänsä johtajaani, jolla oli vaimo ja viisi lasta. Olisi luullut niin kauniille ja tyylikkäälle
naiselle löytyvän vapaitakin miehiä. Mustasukkaisena hän kuulemma kierteli iltaisin kapakoita, etsien
mistä sattuisi tämän ihastuksensa löytämään. Ilmankos hän oli usein heitellyt, että hyvähän sinun, kun
saat kaikki päivät olla Hessun kanssa. Minä sinisilmäisyydessäni olin luullut, että hänkin haluaisi olla

töissä paikallani. Työtoverina vain kaksi miestä. Kun samassa työpaikassa on monta naista, riidat ja rähinät eivät ole harvinaisia.

Keksin oivan koston. Tilasin illaksi pöydän kiinalaisesta ja kaksi valmista annosta. Itselleni hunajapossua, jossa ei saa olla paprikaa. Toisen paloitettua rottaa kastikkeessa ja kaikki vihannekset. Keksikää sille joku hieno nimi.

Tilausta vastaanottanut, vähäisellä korostuksella puhunut kiinalainen sanoi:

– Vai lottaa? Ei se ole meillä täällä listoilla, nämä Suomen lait, katos....

– Nyt ei tarte pykälistä välittää! Eikä sitä mihinkään listoille pidäkään ottaa.

Ja tuokaa ne annokset heti kun tulemme. Minulla on vähän kiire.

Ajattelin, että sen ämmän kanssa minä en turhia turise.

Soitin sitten sille tarjoilijalle ja kutsuin hänet ystävällisesti kanssani syömään, kun ei ole pitkään aikaan nähty. Olisi kiva jutella.

Hän tuli sovittuna aikana. Niin pyntättynä. Ylväästi ojensi kätensä tervehdykseen, kuin kuningatar alamaiselleen.

– Maistuiko? Tiedätkös mitä söit? kyselin ruokailun jälkeen.

– En tiedä, mutta hyvälle maistui, entinen kakkosvaimo sanoi.

Kun hän kuuli, että se oli rottaa, syöksyi hän vessaan oksentamaan ja sillä aikaa minä poistuin ravintolasta.

Katja Halttunen

Piippurasia

Painoin sormellani ovikellon mustaa neliskanttista nappulaa. Sisältä asunnosta kuului vaimea pirahdus. Työnsin vapisevat käteni tuulitakin taskuun. Taskun pohjalla oli sytkäri, josta oli loppunut kaasu ajat sitten. Pyörittelin sytyttimen rullaa ja vapina vaimeni hiukan.

Asunnossa rapisteltiin varmuuslukkoa kauan aikaa. Ovi avautui ja loksaus kaikui rappukäytävässä. Äiti seisoj oviaukossa kutistuneena ja harmaana. Nyökkäsin, mutten keksinyt mitään sanottavaa. Astuin eteiseen ja riisuin rikkinäiset lenkkarini juuttimatolle. Seurasin äidin kumaraa hahmoa keittiöön.

– Otatko kahvia? äiti kurotti sivupöydälle ja napsautti keittimeen virran päälle. – Just latasin pöönät.

Istuin pöydän ääreen ja työnsin levottomat käteni rauhoittumaan syvälle taskuihin. Ikkunalaudalla oli hopeisissa kehyksissä Isän valokuva. Kuvassa Mutka-Mauri seisoj kotirannan laiturilla ja riiputti metrin mittaista haukea leuoista. Isällä oli päällään jussipaita. Suupielestä roikkui piippu. Ilme oli epäuskoisen hilpeä. Äiti huomasi, että katsoin Isän kuvaa.

– Vuosi sitten leikattiin lonkka. Pari kuukautta siitä sai keuhkokuumeen. Se oli Mutka-Maurin menoa, äiti tuhahti ja heilautti kättään. Aavistuksen kokoinen kyyneltippa kuivahti puoleenväliin nenänvartta.

Äiti ojentui ottamaan kahvikupit kaapista ja lusikat laatikosta. Se näytti kummallisen hauraalta. Äidillä oli ollut musta paksu tukka vielä parikymmentä vuotta sitten. Nyt hiuksista oli jäljellä niskanvakoä myötäilevä harmaa luiru.

– Mikäs sen pojan nimi oli, Jessekö se, mitäs sille kuuluu? Äiti kaatoi kuppeihin kahvia ja asetti pöydälle sokerikon ja kermakon. Sen kädet olivat ryppyiset, mutta vakaat kuin kirurgilla. Vasemmassa nimettömässä oli paksu kultainen vihkisormus. Sormuksen pinta oli täynnä pienenpieniä naarmuja.

Olin nähnyt Jessen viimeksi Vappuaattona Kauppatorilla. Se oli pyöräillyt ohi kaverinsa kanssa ja katsonut lävitseni. Olin kääntynyt katsomaan sen perään. Poika oli kiihdyttänyt maastopyöränsä vauhtia ja näyttänyt kaverilleen keskisormeä. Kaveri oli nauranut ääneen ja vilkaissut taakseen minuun päin. Jesse ei ollut kääntynyt. Olin laskenut päässäni, että pojan täytyi olla jo viisitoista.

– Entäs Teppo, vieläkö se on siellä yhtiössä? Äiti nappasi sokeripalan kupista, asetti sen huuliensa väliin ja otti pitkän ryypyn kahvia. Katsoin omaa kuppiani kädet syvällä taskuissa. Posliinikuppi oli Hulda-mummovainaan jäämistöä. Kyljessä oli orvokkeja ja reunassa rapissut kultaus.

Tepon oven takana olin käynyt pari kuukautta sitten. Oven oli avannut vaalea muodokas nainen. En ollut saanut sanottua mitään. Naisella oli ollut pantterikuviainen oloasu. Teppo oli tullut eteiseen ja vetänyt ulko-oven kiinni. Olin kuullut, kun tämä oli jupissut jostain riivatun juupoista, jotka häiriköi tavallisten ihmisten illanviettoa.

Nousin pöydästä ja vedin käteni pois taskuista, jotta sain työnnettyä tuolin pöydän alle.

– Joko sinä menet? No, kerro nyt terveisiä.. Äidin lause kuihtui.

Veisinkö terveisiä juoppoputkan valvojille? Vai terveyskeskuslääkärille, joka viime vieroituskerralla oli käskenyt kiertää korkin kiinni lopullisesti? Citymarketin kulmilla päivystävälle kaveriporukalleni vai sosiaalitoimiston punatukkaiselle virkailijalle?

Menin eteiseen ja tartuin ovenkahvaan.

– Oota Maire, mulla on sulle yks juttu. Äiti avasi eteisessä olevan lipaston ylimmän laatikon ja otti esille puisen lakatun säilytysrasian. Tiesin katsomatta mitä laatikossa oli. Isän musta ebenpuinen piippu. Olin lapsena seurannut haltioissani kun isä oli istunut ruoan jälkeen keinutuolissa piippua poltellen. Olin ojennellut isälle rasseja kun tämä oli puhdistanut piippuaan. Joskus olin käynyt salaa sivelemässä piipun sileää pintaa ja haistelemassa sen ihanaa tuoksua. Isän tuoksua.

– Kuule äiti. Jäikö Isältä niitä kalaverkkoja? Puristin kaksin käsin piippukotelo. Ääni tuntui karhealta.

– Tuollahan ne on varastossa. Sekasinhan ne on mutta saat sinä ne jos tarvit. Tuu hakemaan joku kerta. Äiti katsoi minua ja sen silmät näyttivät suurilta ja toiveikkailta.

– Juu, täytyy tulla, sanoin ja painoin oven kiinni. Avasin piippurasian kannen ja vedin piipputupakan rauhoittavaa tuoksua sisääni.

Ensimmäinen yö

Huone oli kuin itämaisestä prinsessasadusta muhkeine plyshiverhoineen, joita Ellinoora hypisteli Elsa-tädiltä salaa. Hän muisti kodin vaatimattomat kreppipaperiverhot. Kun äiti teki niihin kynsillään rynkkyreunan, ne näyttivät hänestä myös hienoilta. Niissä ei ollut kuitenkaan tuota pehmeyttä eikä kiehtovaa tuoksua, joka tädin verhoista levisi, kun upotti kasvonsa niihin. Täti oli tuonut ne Amerikasta asti. – Olisipa meilläkin, Ellinoora huokaili mielessään.

Kun oppikoulu alkoi, he olivat marssineet naapurin Marjatan kanssa patjapussit kainalossa Elsa-tädin perässä suureen ja tuntemattomaan maalaistaloon. Siellä oli ollut puintipäivä, ja he saivat olkia pussiensa täytteeksi. Patja näytti muhkealta, kun sen suu ommeltiin kiinni ja se nostettiin hetekalle. Ellinooraa halutti hyppiä sen päällä, mutta Elsa-tädin haukan katse esti sen.

– Näiden on kestettävä ensi kesään saakka, täti sanoi.

Ellinoora hätkähti. Sitä riemua, kun hän oli löytänyt nimensä pääsykokeitten jälkeen hyväksytyjen listalta! Mutta nyt – tuntui kuin jättiläisen koura olisi puristanut sydäntä niin, ettei henkeä saanut. ”Kesään saakka” oli täti sanonut.

Peiton alla Ellinoora pidätteli yskähdellen itkuaan, kun Marjatta tuhisi jo unessa.

– Onko sinulla kurkku karkeana? Taisit vilustua patjanhakureissulla? Pitäisikö minun keittää sinulle kuumaa mehua? Kuulitko, Ellinoora? Elsa-täti huuteli keittiön puolelta sivusta vedettävästään.

Mitä tuo täti nyt rupesi mesoamaan? Ellinoora käpristyi lähes näkymättömäksi peiton alla ja nieleskeli kyöneleitään niin äänettömästi kuin osasi. Olihan hän kerran ollut yötä erään luokkatoverinsa luona, vaikka ikävä sielläkin yllätti. Hän heräsi silloin aamuyöstä russakoitten vilinään viereisellä seinällä. Jos koti olisi ollut lähempänä, hän olisi temmannut vaatteet kainaloon ja juossut sinne koko matkan. Hyi, miten ne russakat vistotti. Jos vaikka suuhun olisivat nukkuessa työntyneet.

Mitähän siellä kotona nyt tehtiin? Ellinoora mietti. Joko Misse vierottaisi pentujaan? Hän kyllä ottaisi viikon päästä sen nöpönenäisen Viirun mukaansa. Hoitaisi piilossa. Pitäisi yöt paidan sisällä ja veisi päiväksi mukaansa kouluun. Kuka siellä nyt yhtä pikkukisulia huomaisi? Ja jos huomaisi – silittäisi hellästi niin kuin äiti hänen hiuksiaan kotoa lähtiessä.

Tony Mannela

Yökalassa

Veljekset Vertti ja Otso soutivat ja sauvoivat Könkämäenoa ylävirtaan pienellä muoviveneellä. Kirkas kesäyö houkutti miehiä hauen ongintaan lähisuvantoon.

– Keitetäänpäs sumpit ensin! vaati Vertti veneen rantauduttua ja alkoi saman tien koota risuja nuotionpohjaksi.

– Jo vain, eihän sitä voi kahvitta kalastaa, lausahti pikkuveli.

Valkean äärellä oli leppoisaa kellää pehmeällä taljalla ja seurata kesäyön heräämistä sääskien hyrinän säestyksellä. Kourissaan höyryävät kuksat he nuuhkivat yön virkeää raikkautta ja siihen sekoitettavaa kitkerää savunhajua.

– Muistatkos, kun hauki puraisi Maijaa jalkaterään, kun hän oli pieni. Vesi muuttui aivan punaiseksi, palautti Vertti mieleen nuoruusaikansa tapahtumaa. – Jouduin kantamaan pikkusiskon vedestä kotiin äidin desinfioitavaksi ja paikattavaksi.

– Hänellehän on jäänyt elinikäiset jäljet, kun hauki tatuoi jalkarensa ja merkitsi hänet, muisteli Otso. – Ilmankos hänestä on tullut kalojen kuningatar ja himokalastaja.

– Ja sitten oli vielä se kerta, kun Maija astui rivotun lasipullon päälle uimareissulla. Silloin häneltä melkein irtosi varvas, jatkoi Vertti.

– Niin, muistan että se repsotti puoliksi irti. Silloinkin äiti putsasi ja tyrehdytti verentulon, ja lääkäri sitten istutti isovarpaan paikalleen.

Kun aurinko kurkisti kello kolmelta vaaran takaa, hauki pärskäytti pyrstöllään vedenpintaa aloitusmerkiksi.

– No, nyt ammuttiin lähtölaukaus! On aika tarttua toimeen, Otso tuumasi ja koppasi virvelinsä.

– Minä asetun tuolle luhtaheinikon isolle kivelle onkimaan. Olen kerran saanut sieltä aika vonkaaleen, mietiskeli isovelii.

– Taidanpa kokeilla onneani tuolla toisella puolella, Otso huitaisi suurpiirteisesti ylävirtaan päin.

Ensimmäisellä heitolla vieheeseen tarttuikin jänkäkoira. Alkoi vimmuttu viskeleminen. Siimat piiskasivat vedenpintaa, vieheet lentelivät ja puolat ratisivat. Veljekset kalastivat aamuun asti sinkauttaen välillä vitsin toisilleen ja vertaillen, kuinka iso pääsi karkuun.

Kalaperhonen taiteili tyynellä vedenpinnalla. Renkaat laajenivat, kun kalat napsivat hyönteisiä. Toisinaan kuului polskahdus. Siro lapintiira kaarteli kirahdellen suvannon yllä saaliin toivossa. Joen

länsipuolella Ruotsin vaarat kumpuilevat tumman jyhkeinä ja pohjoispuolella kaartuivat loivina Suomen vaarat. Muutama pumpulinen pilvenhattara seilasi laiskasti lemmikinsinisellä taivaalla.

– Minulla on jo puoli tusinaa jänkäkoiraa, iloitsi Vertti.

– Pistänpä pisteellä paremmaksi: seitsemän haukea, virnuili Otso ja lisäsi tukehduttavan hajuista sääskimyrkkyä naamaansa ja kaulaansa. – Näistä paistamme ja keitämme koko perheelle jo hyvät ateriat. Lähdetäänpä laskettelemaan alaspäin.

Paluumatkalla he eivät malttaneet lopettaa onkimista, vaan nostivat viimeiset harrit vielä koskesta mukaansa. Yön saalis oli erinomainen: 13 haukea ja isoja harjuksia hyvä joukko. Väsinyt Vertti istui airoissa, mutta kosken kuohuissa hänen jalkansa lipsahdivat pois tuista. Hän kopsahti selälleen kuin koppakuoriainen ja aivot luiskahtivat koskeen.

Kalastajat heittivät ankkurin ja laskivat kuohuvan kosken perä edellä airoitta hervottomasti nau-raen. Rantasipi niaili vedenrajassa kivelläään vauhdikkaasti ohikiitävälle venekunnalle ”*kiviviivyyttää, kivi viivyyttää*”. Kosken alapuolella he meloivat paljailla kourilla keskelle jokea, josta aivot saatiin korjattua talteen.

Kotirannassa Vertin vaimo oli vihainen, kun miehistä ei irronnut tolkullista sanaa, vaan he vain nauraa räkättivät.

Korppi

Lensin halki pilvien, liisin vuorten yllä ja huusin ikävääni. Vihreät metsät levittyivät allani kuin karvalankamatto ja tuuli kuljetti minua hurjaa vauhtia ympäri maailman. Aamulla ensimmäinen äännähdyks suustani oli kuin korpin räkäisy. Nousin ja puhuin itselleni, kokeilin ääntäni.

– Hyvänen aika olen sekoamassa, sehän oli vain unta.

Päivällä lähden metsään kävelyille koirani kanssa, se haistelee minua ja yhtä äkkiä se alkaa ulista. Jotakin vilahtaa pensaikossa. Jatkan matkaani polkua pitkin ja ajattelin väsymyksen vain aiheuttaneen minulle aistiharhoja.

Takaani kuuluu oksan rasahdus ja käännyn. Kaksi sutta tuijottaa minua. Koirani painautuu jalkojani vasten. Mutta minua ei pelota, on kuin tapaisin vanhoja tuttujani.

– Hei Hugin, muistatko meidät? Minä olen Freki ja tämä vieressäni on Geri.

– Ei en muista, mutta jotenkin te olette tuttuja, mistä se johtuu? Pudistan päätäni.

– Sinä et ole täältä, olethan tuntenut sen? Olet aina ulkopuolinen ja sinua on nimitetty pahanilman linnuksi ihmisenäkin, eikö niin? Geri puolestaan vastaa minulle.

– En ymmärrä ...

– Et niin, mutta sinun tehtäväsi on suoritettu ja sinun olisi palattava kotiin.

Koirani karkaa jalkojeni välistä ja seuraan sitä kauemmas metsään. Kun käännyn sudet ovat kadonneet. Mietin, että olen väsynyt ja kuvittelen satuja, olen varmaan liikaa tutkinut viikinkiaikaa ja taruja. Palaan samaa polkua takaisin ja huomaan polulla sormuksen, jossa on korpin kuva. Laitan sen sormeeni, olen perso hopeakoruille ja iloitsen löydöstäni.

Unohdan välikohtauksen metsässä ja ajattelin, että se oli vain jokin harha. Yöllä kuitenkin herään outoon oloon. Täysikuu paistaa ikkunaverhojen lävitse. Lasken jalkani vuoteelta lattialle ja ihmettelen lattialla lojuvaa mustaa sulkaa. Yritän ottaa sen käteeni, mutta lisää sulkia ilmestyy. Kauhistan, minun sormenpäistäni työntyy sulkia lisää. Yritän sanoa miehelleni jotakin, mutta suustani tulee vain:

– Korp, korp! Klong!

Jalkateristäni alkaa työntymään lintumaiset kynnet. Minun on vaikea kävellä. Olen kutistunut petolinnun kokoiseksi. Ihanaa toisaalta, olen aina halunnut olla pieni ja laiha, mutta en minä nyt ihan tätä tarkoittanut. Yritän kävellä peilin ääreen, mutta minä hyppälehdin eteen päin. Ihmisen jalkani ovat muuttuneet linnunjaloiksi, käteni ovat muuttuneet mustiksi siiviksi. Hyppään peilipöydälle ja

pelästyn. Kuvastimessa on vanha mustaakin mustempi korppi, jolla on sormus jalassa kuin renkaana. Yritän vielä sanoa jotakin, mutta taas kuluu kurkustani

– Korp! Korp! Klong!

Mieheni huokaisee ja kääntää kylkeä.

– Hei, mitä sä teet? Mun täytyy nukkua. Taasko sulla on niitä teatterijuttuja.

– Korp, korp, klong!

Mies hyppää pelästyneenä sängystä.

– Mitä helvettiä! Ulos, hus, hus!

Hän avaa ikkunan ja minä lennän taivaalle. Uljaana ja sinisen mustana liidän tiettyyn paikkaan, vaistomaisesti ja saavun kaukaiselle saarelle. Siellä viikinkimies kohottaa käsivartensa ja laskeudun sille. Hän tervehtii minua kuin rakasta, jota on odotettu jo pitkään.

– Tervetuloa kotiin Hugin. Puolisosi Munin onkin odottanut sinua. Muistathan minut, Odinin.

– Kummallista, niin muistankin ja voin puhua kanssasi. Miten se on mahdollista?

– Et sinä ole koskaan muuta ollutkaan kuin tarujen maan korppi ja minun lintuni, sinun tehtäväsi on suoritettu maan päällä ja voit elää rauhassa omiesi parissa.

Suin kiiltäviä sulkiani ja olin onnellinen, olin kotona. Lennähdin korkeimman petäjän latvaan, joka oli kallion kielekkeellä ja asetuin yhteiseen pesäämme Muninin kanssa. Siellä minä elän edelleen omieni parissa. Ajatonta aikaa eläen. Välillä saatan varoittaa metsän eläjiä vaarasta.

– Korp, korp, klong!

Kaikuu metsämailla ja tuntuissa. Nyt vain harvoin palaan enää, minä olen vanha, en jaksa maallisia murheita, maksaa laskuja ja huolehtia painosta ja ihmissuhteista. Korpille ne ovat kovin vaikeita asioita. Lisäksi moni ihminen haisee haaskalta ja tekisi mieleni kopauttaa niitä. Siitä se varmaan johduikin, sisälläni oli korppi!

Sukkasi lojuvat jo lattiallani

Vera soittaa ovisummeria. Ensin hätäisesti, antaa sitten soida pitkään. Lopulta ovi raottuu ja paljastaa miehen valkoisessa t-paidassa, leussaan parin päivän sänki. Anton vilkaisee Veraa ja haroo hiuksiin varmuusketjun takana. Vera ottaa askeleen kohti oviaukkoa. Hän kohottaa kättään tervehdykseen. Hymy nousee poskipäille, vatsanpohjaa kihelmöi. Näin sen kuuluu tapahtua: ketju antaa periksi, ovi rävähtää selälleen ja Anton kaappaa hänet tottuneesti syliinsä. Mutta Anton ei reagoi. Hänen silmänsä ovat tutkimattomat, väsyneet ja varjot niiden alla tummenevat.

– Moi! Vera huudahtaa hämmentyneenä, vielä hiipuvaa iloa äänessään.

Anton nojaa ovenpieleen ja katsoo Veraa vaiti.

– Ihana nähdä, että olet ikävöinyt, Vera sanoo vahingossa ja nyt jo väärällä sävyllä.

– Tulin suoraan kentältä.

Anton tuhahtaa, mutta ei lakkaa tuijottamasta. Hiljaisuus kasautuu heidän välilleen, punoo ohutta seittiään. Antonin silmissä on musta pyörre, eikä Vera ymmärrä miksi. Hänelle kaikki on selvää, hän on pelkkää odotusta, joka on viimein löytänyt luokse. Paikassa, jonka hänen toiveensa ovat kuvittaneet. Äkkiä Veran pää on liian täynnä, eikä hän saata liikahtaa. Ajatus alkaa harhailia.

– Et kertonut, että lähdet Lontooseen miehesi kanssa. Itse asiassa sanoit vierailevasi kaverin luona, matkustavasi yksin. Valehtelit minulle.

Antonin sanat ovat kuin neuloja, jotka puhkovat ilmaan reikiä.

Vera tavoittelee Antonin katsetta, koettaa löytää oikean lauseen, antaa ainoan mahdollisen selityksen. Joku avaa ulko-oven. Rappukäytävään virtaa ilmaa, joka kiertyy Veran ympärille, menee ihon alle.

– En oikeastaan kyllä valehdellut. Hei, voitko päästää minut sisään, niin jutellaan tästä.

Anton ei kuuntele vaan korjaa ryhtiään. Hänen olemuksensa on täynnä ivaa.

– No joo, todellakin. Teknisesti ottaen et valehdellut. Jätit vain oleellisen osan kertomatta, voi vittu!

Veran pää painuu, huokaa.

– Niin saatoin tehdä...tai siis tein.

Hän nostaa kasvonsa, anelee.

– Mutta kyllä sinä tiedät miksi.

Tuuli tarttuu itkuun Veran sisällä. Huolimattomasti asetellut sanat ovat arvaamattomia. Ne aavis-
televat ja saattavat pettää, muuttua keveistä raskaiksi, todeksi tai valheeksi.

– Koska olet nainen ja naiset ovat outoja, Anton ehdottaa ovenraosta.

Poskilihas nyrjähtää. Ärsytys nostaa päätään ja riipii Veran sisuksia. Hän nielaisee itkunsa.

– Tarkoitat varmaan kieroja, sitähan sinä yrität sanoa?

Anton älähtää ja levittelee käsiään.

Veran suusta purkautuu kostoja hautonut lause.

– Koska olet mies ja miehet ovat likaisia mustia sukkia!

– Vittu just joo! huutaa Anton ja vetää oven kiinni.

Vastapäisestä asunnosta ilmestyy vihainen pää, joka selvittää kurkkuaan. Ovet paukahtavat mie-
lenosoituksellisesti, eri taajuuksilla.

Vera kyykistyy ja ilmoittaa asiansa postiluukkuun.

– Haisevia mustia sukkia, noin teknisesti ottaen.

Kummallista, miten voi olla samaan aikaan niin hermostunut ja täysin rauhallinen. Mielessä kuva,
jossa Anton kävelee eteisessä ja raapii niskaansa.

Veran silmissä välähtää, äkkiä hänen on vaikea peittää naurua äänessään.

– Oikeasti keksin vielä toisen syyn, usko huviksesi. Se on sukkapari. Siis PARI, kuuletko? Ja se
pari on punainen, sellainen verenpunainen.

Vera suoristautuu. Hän odottaa. Hetken kuluttua turvaketju siirretään pois paikoiltaan ja lukko
napsahtaa. Ovi aukeaa ja Antonin katse vuotaa Veraan. He astuvat kynnykselle yhtä aikaa.

– Tulit suoraan kentältä? Anton tarkistaa. Silmät kapenevat viiruiksi.

Vera katsoo Antoniin.

– Tulin ja aion jäädä, jos sopii.

Pälvi Rantala

Polulla

Pieni polku metsän halki vie.

Vittu joo.

Polku on, ja se on pieni. Metsäkin on. Metsä on mänty, mänty, mänty, kuusi, mänty, mänty.

Polku on männyn neulasia. Valo on kesän keltainen, ilma kuiva ja sellainen kuin pitääkin.

Mistä tämä vitutus tulee, teflonpinta iholla,

siihen ei valo tartu eikä lämmin pehmeä neulasmatto jalan alla tuo sitä iloa,

lämmön ja elämän ja olemassaolon riemua kuin sen pitäisi.

Romantiikalla ladattua pehmeää pistelyä,

kukkaisaa terävää tuoksua,

tuulen huminaa.

Lupauksia,

kuiskauksia,

huokauksia,

varovaisia kosketuksia.

Aika paljon paineita hartioillaan kantaa pieni polku – kun eihän se muuta kuin metsän halki vie.

Käsken polkua imemään sisäänsä tämän olon, vaikei se sen ongelma ole.

Viiden kilometrin matkalle neulasmattoa luulisi kyllä mahtuvan enemmän vitutusta kuin yhteen ihmiseen. Ohimoille, otsan alle, sydämen viereen,

rintalihaksen sormenkokoiseen kivikovaan tiukaksi tirstyneeseen mukuraan.

Siksikö ne kaikki täällä ravaavat juoksutrikoissaan ja neonvärisissä lenkkareissaan? Tamppaamassa neulasiin konkursseja, avioeroja,

sitä kun se taas katsoi niin ikävästi kahvitunnilla se kanslian nainen.

Isoja ja pieniä ahdistuksen aiheita, ikäviä ilman syytä.

Sitä ettei riitä. Sitä että riittää muttei jaksa. Ettei jaksa vaikka pitää. Pitää aina. Aina minä. Minä en.

Luen polusta sille uskottua, se vastaa, että pitää kyllä salaisuudet,
mutta pakotan sen puhumaan.

Se kertoo ne mitkä haluavat tulla kerrotuksi.

Tikut työntyvät jalkapohjiin, neulaset pistävät pehmeästi.

Pienet ongelmat.

Isot.

Valtavia ei tällä polulla ole kerrottavaksi,
ne on muille teille kannettavaksi annettu.

Jorma

Ystäväni Jorma soitti tänään. Ilahtuin. Hän oli oikein innoissaan, kun hänen työmatkansa suuntautuu parin viikon päästä Venäjän puolelle Kostamukseen ja hän haluaa minut mukaansa. Kostamus on noin 300 kilometrin päässä Oulusta. Kaupunki, jonka pääosin suomalaiset rakensivat 70-luvulla. Menimme sinne ystäväni rekan kyydillä, kun hän vie Oulun Kemiralta sinne rekkakuormallisen kemikaaleja.

Wow! Kivaa vaihtelua tiedossa. Kokonainen viikonloppu kahdestaan ja yöpyminen miehen työnantajan piikkiin. Kiva kiertää kaupunkia jalkaisin, käydä syömässä hyvin ja jutella perusteellisesti. Siitä tulee kiva reissu!

Vähän kyllä se rekan korkeus hirvittää. Eiköhän katse siihen totu, vaikka aristelen korkeita paikkoja.

Jorman mukaan viisumi pitää laittaa vireille pika pikaa, että ennätämme saada sen ajoissa. Pitää tehdä vaatelistasta hyvissä ajoin ja käydä kampaajalla juurivärissä. Kynnet hoidan itse, ajattelen. Niin ja ilmoittaa pojille, että mamma on pari päivää poissa. Eivät hermostu turhaan.

Olin tavannut Jorman kolme vuotta sitten tanssikellarissa Oulussa. Pitkä vaalea mies, jonka aukinainen puvuntakki piilotti ison vatsan. Mies sanoi reilusti olevansa rekkakuski Kokkolasta. Mikäs siinä, ajattelin. Ei ammatti miestä pahenna. Hän tunsu sukulaisiani Kokkolassa ja oli luontevaa jutella. Ihan kuin olisimme tunteneen pitempäänkin. Sinä iltana keskustelumme katkesi lyhyeen, kun mukanani ollut naisystävä halusi meidän lähtevän kotiin. Toki Jorma sai tietää nimeni ja työpaikkani. Kaivaa minut esille, jos on kiinnostunut, ajattelin.

Muistelin, miten Jorma soitti heti seuraavana keskiviikkona ja sitten päivittäin. Kertoi erostaan ja 8-vuotiaasta pojastaan. Kertoi myös taloudellisesta ahdingostaan, johon oli eron vuoksi joutunut. Tarvitsi tuhansien eurojen lainan voidakseen maksaa velkansa Osuuspankkiin. Nordeasta oli luvattu tilalle isompi laina, jolla hän voi maksaa kaikki velkansa kerralla takaisin. Siitä hän maksaisi minullekin omani, jos suostuisin lainaamaan hänelle nuo puuttuvat tuhannet eurot. Minä raukka lupasin. Niin vakuuttavan luotettavalta hän vaikutti. Lisäksi hänellä oli tulevaisuuden suhteen vireillä mahtavia liiketoimia, jotka hyödyttäisivät meitä molempia.

Sitten ajatuksenjuoksuni hiljenee, pysähtyy... Ääni sisälläni kysyy, miten meni Kuusamon reissu vuosi sitten? Olit ostanut lentolipun Oulusta Helsingin kautta Kuusamoon Jorman pyynnöstä. Hän hoiti mökkivarauksen. Lippu maksoi 260 euroa ja reissu peruuntui, kun työnantajan aikatauluihin tuli muutos. Sait tietää muutoksesta vasta, kun lento Helsingistä olisi ollut seuraavana päivänä.

Vastaan itselleni, että olemmehan me reissanneet yhdessä. Olemme olleet uuden vuoden Helsingissä ja yön Kajaanissa ja... Pakko tunnustaa, että Helsingin reissu oli kolme vuotta sitten ja Kajaanissa olimme kaksi vuotta sitten. Sen jälkeen kaikki reissut ovat menneet myttyyn. Tiedät, mitä se tarkoittaa... Tiedän. Miten hoitui sovittu tapaamisenne Pyhäjärvellä, Kokkolassa, Oulussa? Ihan oikeasti, emme ole tavanneet puoleen vuoteen. Näin allakkanikin todisti.

Intoni laski ja lysähdin kasaan sohvalla. Ei voi olla totta. Ei aina voi syyttää työnantajaa aikataulujen muuttumisesta. Tällainen etäsuhde ei toimi. En laita viisumia vireille. Katsotaan mitä tapahtuu.

Kului ne kaksi viikkoa. Jorma soitti positiivisena ja lämpöä äänessään.

– Hei, kulta, mitä kuuluu?

– Uskomatonta..., tuhahdin. Jaaha, mitä Kostamuksen reissulle tapahtui, kysyin.

– Työnantajalla oli jotain ongelmia viisumeiden järjestämisessä, vastasi Jorma.

– Miten on, kulta: lähdetäänkö kuun vaihteessa Ruotsin risteilylle? Mulla alkaa loma viikon päästä.

Vastaukseni on ilmiselvä, kirkas ja lopullinen. Final Solution.

Varaan juristilleni ajan tiistaiksi.

Lyriikka

ohjaaja Riina Katajavuori

Aino Aatsinki-Rannanpää

Rakastunut

Vastahakainen mieleni pusertelee suussaan kolmatta appelsiinin palaa.

Oksennus toisi mielellään kaksi nieltyä ulos.

Olen kääntänyt selkäni puhelimelle.

Selkää polttaa.

Kun puhelin soi.

Vihreä puhelin myrkynvihreällä pöydällä.

Vastaus on Tule

Vastaus on Tahdon

Valo on valahtanut niskasta varpaisiin.

Oranssi appelsiini pusertuu kokonaisena leukojeni väliin.

Mehu valuu kurkkuun ja suusta ulos.

Hivelen peukalolla kuorten öljytyn kiiltävää kosteaa pintaa.

Näen itseni hymyilemässä ja nauran.

Paula Alajärvi

Kuura kangistaa kedon kukkaset

Kuura kangistaa kedon kukkaset
poikue ui tummuvaa ulappaa turvaan,
kaikuvassa syksyssä
harjoitellaan osumaa.
Kesä jättää sinutkin,
siipesi eivät kestä vuoden painoa.

Nyt ei ole aamu.
Räntäsade peittää villakangastakit,
kaikki ovat selin
ihon sisässä
hartiat kyyryssä.
Tuoreet haavat vuotavat.
Nyt ei ole aamu eikä ilta.

Erkki Kaila

Kun minä synnyin

Kun

minä synnyin

synnyin minä minuksi.

Minuuteni syntyi minuun.

Minuus otti minut haltuunsa.

Minuuteni himmeli rakentui

oljista olkikuutio olkikuutiolta.

Minuuteni himmelin kuutioissa kulkee

elämäni lanka kaikkien olkien läpi.

Langanohut elämäni virittää

minut taivaan ja maan väliin himmeliksi.

Voiman vaikutuksesta elämäni lanka ja oljet saavat ulottuvuudet X Y Z.

Maa, tämä ödeema minuuksien meressä, vetää himmeliäni puoleensa vetovoimakiiktyvyydellä $9,81 \text{ m/s}^2$. Siksi, niin kauan kuin elämäni lanka on tukevasti kiinni taivaani navassa, se säilyttää kauniin muotonsa.

Kauniin värinsä se saa oljista.

Pyhinä päivinä katselen himmeliäni ja seuraan sen hidasta liikettä ja varjon siirtymistä seinäni. Ja olen onnellinen. Onnellisuuteeni ei vaikuta haitallisesti (eikä edistävästi) minuuteni määritelmään liittyvät karkeat epätarkkuudet. Minuudessani EI OLE kulkevaa lankaa. Elämäni lanka ei mene minnekään, se vain on. Minuuteni kannalta ulottuvuuksilla X Y Z ja vetovoimakiiktyvyydellä EI OLE asiallisesti mitään merkitystä, mutta ne saavat asiat vaikuttamaan tieteellisesti perustelluilta, niin ettei minuudestani tarvitse enempää keskustella kosmologien kanssa. – Mutta kieltämättä hekin ovat maailmankaikkeuksineen oikeassa. Vektorilaskennalla voimme osoittaa vallitsevan voimatasapainon pitävän minuuteni himmeliä kauniissa muodossaan, mikä nyt näin jo toistamiseen todistetaan.

Anne Maskula

Niin toisin ja totta

Perhonen, kuulehan,
olen nähnyt susia
kukkakedolla
tanssimassa aamuaringossa.

Susi, uskothan,
olen kuullut perhosten ulvovan
kuutamoyönä
tumman tunturin reunalla.

Arja Vasama

Mitä kerron perhoselle

Olet kasvanut uudeksi ja nyt
nouset ilmaan painotta
kuin lapsen ensimmäinen nauru.

Kylve auringonsädesuihkussa,
siipiesi kultapölynä toukan unelmat.

Leena Patjas

Kun synnyin

Nuori äiti evakkomatalla
tuntemattomaan

pommitukset paukkuivat
hälytyssireenit ulvoivat
melkein joka yö

äitini synnytti minut
jossain väliaikaisessa sairaalassa
matkan varrella

matka jatkui
pitkät kävelymatkat
ja
minun nälkäinen suuni
väsyttivät hänet

viimein perille päästiin
suuren kartanon renkitupa
asunnoksi annettiin

siinä sitä sitten
toisiimme tutustuttiin
isää
lomalle odoteltiin

Tuija Pontela

Yö, jolloin Berliinin muuri kaadettiin

Lehmusten viimeiset lehdet leijailivat maahan.

Oli marraskuun yhdeksännen päivän ilta.

Ilta, jolloin kaikki muuttuisi.

Sinä menit nukkumaan väsyneenä,

kuten muinakin iltoina.

Et välittänyt huudoista ja juoksuaskelista,

jotka kuuluivat kadulta kerrostaloasuntosi luota.

Seuraavana aamuna heräsit uuteen todellisuuteen.

Ihmiset juhlivat muurilla.

Naapurit suunnittelivat muuttoa Länteen.

Dagmar, Dagmar, älä nuku onnesi ohi!

Tarja Revonmäki

Työpaikka

Siinä hän nyt seisoo
minihameessaan
verkkosukissaan
korkokengissään.

”Olkaa hyvä voitte istua”
nainen sanoo tiskin takaa

Mikähän se luulee olevansa?
Ripset kuin tuulilasinyyhkiäjät.
Kynnet kuin havukalla.
Noillakohan se aikoo töitä tehdä?

”Oletteko paikkakuntalaisia?”
nainen jatkaa

Outolintu ei edes vastaa.
Nokkavankin vielä.
Nyt se kaivaa nenäänsä.
Hui ei käytöstapojakaan.

”Siellä taisi sataa”
nainen yrittää vielä

Omilla ansioillaankohan pääsi.
Liekkö ees kouluja käynyt.
Kovin on kevytkenkäisen näköinen.
Mikä lie pomon yöllinen pano.

”Oho miten kauhea tulokas”
nainen huokaa mielessään

Tyttö kävelee kohti työhuoneettaan.

Pyörähtää takaisin.

”Iskä käski sanoa terveisiä, teillä oli kuulemma kuuma kesä 1972 Nallikarissa.

Nainen lehahtaa punaiseksi ja kääntyy pois päin.

1 – 0 kuiskaa tyttö.

Leena Törmänen

Luokkaretki

Kaveripyyntö feisbuukissa

Ei profiilikuvaa!

Nimi jotain latinaa

No, saahan sen poistettua

Klik

hei nyt se laittaa viestiä

se on vankilassa

pyytää apua

sanoo ruoka on pahaa ja sitä on vähän

Vankilakundi. Tahtoo rahaa. Haluaa soitella. Kirjeenvaihtoa. Syyllisyyttä jos en halua.

Poliisit. Huumeita. Huumeneuloja meidän pihalla.

Klik

sillä on tylsää

ei ole kavereita

ei tiedä sukulaistaan

Mitä ihmettä teen. Ehkä en vastaa. Salaa poistan kavereista.

Klik

nyt se lisäsi profiilikuvan

Klik

sen täytyy lopettaa

hoitajat haluaa

ettei se ole koneella

kun kasiluokkalaiset tulee ihan kohta

Ranuan susi. En varmana poista.

Elokuva- ja tv- käsikirjoittaminen

ohjaaja Jan Ijäs

Katja Törmänen

Tekstinäyte

12. INT. MESSUHALLI - PÄIVÄ

Ihmisiä kulkee käytävillä osastojen välillä. IRMELIN osaston edessä käy kuhina, samoin PENTIN pöydän edessä, NIMMUN luona on hiljaisempaa.

ASIAKAS 1, keski-ikäinen nainen tulee Nimmun osastolle, nostelee laudeliinoja ja ottaa yhden käteensä.

ASIAKAS 1

Onko tätä violettina?

PENTTI

(ilmeettömästi)

Ikkunanpesimiä, uusi malli. Samalla vaivalla pesu ja kuivaus, kaksviis euroa ja kaupan päälle muovikassi.

Nimmu vilkaisee Penttiä ärtyneenä.

NIMMU

Violettina? Ei, valitettavasti, tämä on lähin -
(näyttää sinertävää)

ASIAKAS 2, keski-ikäinen nainen, pysähtyy Nimmun osastolle.

ASIAKAS 2

Onko nämä Ratiaa?

NIMMU

(Asiakkaalle 2)

Anteeksi?

ASIAKAS 1

Ei, minä olisin halunnut violetin.

ASIAKAS 2

Niin että onko nämä niitä Risto-Matti Ratian liinoja?

PENTTI

(korottaa ääntään)

Ikkunanpesimiä, uusi malli. Samalla vaivalla pesu ja kuivaus, kaksviis euroa ja kaupan päälle muovikassi.

NIMMU

(Asiakas 2:lle)

Ei, ihan minun omiani nämä.

ASIAKAS 1

Onpa harmi. Niin nättejä, mutta mulle pitää olla violetteja.

Asiakas 2 osoittaa laudeliinaa, jossa on raitoja reunassa.

ASIAKAS 2

Jaa, minä ajattelin että Ratioita kun on tuota raitaa.

NIMMU

(Asiakas 2:lle)

Niin no, onhan siinä raitaa kyllä -

ASIAKAS 1

Sisustussuunnittelija teki meille värisuunnitelman, ja siinä on violettia.

NIMMU

(Asiakas 1:lle)

Niinkö? No sehän -

ASIAKAS 3, laiha kuusikymppinen nainen, pysähtyy osastolle.

ASIAKAS 3

Kauhea kun on rumia!

NIMMU

(Asiakas 3:lle)

Rumia, ei kai nyt sentään -

PENTTI

(ilmeettömästi)

Ikkunanpesimiä, uusi malli. Samalla vaivalla pesu ja kuivaus, kaksviis euroa ja kaupan päälle muovikassi.

Nimmu vilkaisee Penttiä.

NIMMU

(puoliääneen)

Voi jösses sentään.

ASIAKAS 2

Onko nämä nyt ihan varmasti aitoja ratioita?

NIMMU

(Asiakas 2:lle)

Ei, ei ole ratioita ollenkaan, minun mallejani nämä -

ASIAKAS 1

Jos sinä tekisit mulle violetin?

ASIAKAS 3

Sissus sentään, ihan paha tekee kun on rumia!

NIMMU

(Asiakas 1:lle)

Mitä?

ASIAKAS 2

Onko nämä jotain piraatteja sitten?

NIMMU

(Asiakas 2:lle)

Ei, ei ole piraatteja, ihan aitoja Nimmun laude-
liinoja -

ASIAKAS 1

No teetkö?

NIMMU

Niin mitä?

PENTTI

(ilmeettömästi)

Ikkunanpesimiä, uusi malli. Samalla vaivalla pesu ja kuivaus, kaksviis euroa ja kaupan päälle muovikassi.

Nimmu vilkaisee Penttiä kulmat kurtussa. Asiakas 3 kaivaa KÄNNYK-KÄÄNSÄ laukusta.

ASIAKAS 1

No sen violetin liinan.

ASIAKAS 3

Minä otan kuule kuvan ja laitan feisbuukkiin kun on niin kamalia.

NIMMU

(Asiakas 3:lle)

Ei kai nyt sentään?

Asiakas 2 ojentaa raidallisia laudeliinoja Nimmulle. Asiakas 3 tähtää kännykkäkamerallaan liinoja.

ASIAKAS 2

Minä voisin ottaa nämä kolme, tai otetaan sit-tenkin viisi.

Nimmu ilahtuu, alkaa pakata laudeliinoja.

ASIAKAS 2

Kai ne saa puoleen hintaan, kun piraatteja ovat?

Nimmu keskeyttää pakkaamisen.

NIMMU

Piraatteja? Ei, rouva hyvä, minä kerroin jo ett-eivät nämä mitään piraatteja ole. Näistä on kyllä messutarjous -

ASIAKAS 3

No niin! Sinne meni, laitoin häshtägin että "ai-
van kauhia".

ASIAKAS 2

No en minä sitten. Tai jos minä yhden otan.

ASIAKAS 1

Kai sinä sen kotiin tuot?

NIMMU

(Asiakas 1:lle)

Niin minkä?

ASIAKAS 1

Sen liinan, minkä lupasit mulle tehdä? Sen vio-
letin.

Asiakas 3 työntää voitonriemuisena kännykkäänsä Nimmun kasvojen
eteen.

ASIAKAS 3

Kato nyt!

Kännykässä on kuva Nimmun laudeliinoista ja teksti: "Yäk mitä lau-
deliinoja! #ihankauhee!"

Laura Lehtola

Aja hiljaa isä

Tehtävä: Tarina, jonka osaat kertoa paremmin kuin kukaan muu

Avainlause: Sanalla voi olla useita merkityksiä

Synopsis: Isä ja tytär ovat automatkalla. Heidät ohittaa hurjaste-
lija, joka lopulta päättyy samalle huoltoasemalle heidän kanssaan.

FADE IN:

1. INT. AUTO - PÄIVÄ

LAURA, 4 istuu autossa. ISÄ 35, ajaa. Takapenkillä on iltapäivä-
lehti, jossa on vuosiluku 1984.

LAURA

Onko vielä pitkä matka? Joko kohta ollaan pe-
rillä?

ISÄ

Ei olla vielä perillä, vastahan me lähdettiin.

Matka jatkuu hiljaisuuden vallitessa. Laura koettaa tunnistaa
ajankulukseen vastaantulevia autoja.

LAURA

Tuo on Golf, tuo on Saab, tuo on Volvo... ja
taas tuli Golf...

Takaa lähtee auto kiihdyttäen vaarallisen näköiseen ohitukseen.
Vastaaan tuleva rekka on jo lähellä. Ohittaja ehtii juuri ja juuri
takaisin omalle kaistalleen ennen kuin rekka ajaa ohi. Isä puris-
taa rattia.

ISÄ

Saakelin tauno kun tuolla tavalla hurjastelee!

LAURA

Isä, oliko tuo auto Mazda?

ISÄ

En tiedä mikä oli, mutta kuskina oli kyllä varsinainen tauno!

Matka jatkuu. Laura alkaa kiemurrella etupenkissä.

LAURA

Pissattaa. Joko kohta ollaan perillä? Onko vielä pitkä matka?

ISÄ

Ei olla vielä perillä. Vai että pissattaa. Pysähdytään seuraavalle huoltoasemalle. Koeta pidätellä vielä hetki.

2. INT. HUOLTOASEMA - PÄIVÄ

Vessassa käynnin jälkeen Laura ja isä kävelevät tiskille. Lauralle ostetaan limsa ja isälle kahvi. Isä maksaa ostokset ja Laura taiteilee lasin ja limsapullon kanssa pöytään. He nauttivat juomia hiljaisuuden vallitessa. Laura katselee uteliaana ympärilleen ja heiluttelee jalkojaan.

3. EXT. HUOLTOASEMAN PIHA - PÄIVÄ

MIES, keski-ikäinen, ajaa Mazdallaan huoltoaseman pihaan. Hän tankkaa autonsa ja tulee sen jälkeen sisälle maksamaan.

4. INT. HUOLTOASEMA - PÄIVÄ

Lauran ilme kirkastuu ja hän osoittaa miestä ilahtuneena.

LAURA

Isä, isä, katso, nyt se tauno tuli tänne!

Mies katsoo hämmästyneenä Lauraa ja sen jälkeen isää, joka näyttää anteeksipyytävältä. Isä kerää kampeet nopeasti kasaan. Kahvi jää juomatta. Isä nappaa Lauraa hihasta ja he poistuvat nopeasti paikalta.

FADE OUT